

VISITATIERAPPORT EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleidingen

- Communicatie
- Accountancy
- Finance & Control
- Finance, Tax and Advice
- Bedrijfskunde
- Commerciële Economie

Associate degree opleidingen

- Accountancy
- Commerciële Economie

Fontys Hogescholen

**De kracht van
kennis.**

VISITATIERAPPORT EXPERIMENT LEERUITKOMSTEN

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleidingen

- Communicatie (croho: 34405)
- Accountancy (croho: 34406)
- Finance & Control (croho: 35520)
- Finance, Tax and Advice (croho: 35517)
- Bedrijfskunde (croho: 34035)
- Commerciële Economie (croho: 34402)

Associate degree opleidingen

- Accountancy (croho: 80008)
- Commerciële Economie (croho: 80103)

Fontys Hogescholen Fontys Hogeschool Economie & Communicatie

Hobéon Certificering

Datum

4 februari 2021

Panel

Dhr. drs. F. Vriens (kernpanel en voorzitter)

Dhr. A.J. Visscher, MSc (kernpanel)

Dhr. A. Knoop (kernpanel)

Mw. P.J.M. van Exel (kernpanel)

Dhr. drs. J. Oostdijk (kernpanel)

Dhr. H.S. Subelack (kernpanel en student-lid)

Dhr. ir. M. van Ooijen RC (referent)

Mw. M. Elshof, MA (referent)

Mw. drs. M. Elsjan (referent)

Mw. lic. A. Vanmaercke (referent)

Dhr. mr. J. Haasjes (referent)

Secretaris:

Dhr. drs. B.R. Reijken

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	31
6.	AANBEVELINGEN	33
BIJLAGE I	Scoretabel	35
BIJLAGE II	Opleidingsprogramma's	39
BIJLAGE III	Programma, werkwijze en beslisregels	43
BIJLAGE IV	Lijst geraadpleegde documenten	47
BIJLAGE V	Panelsamenstelling	49

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen
status instelling	bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief, 30 augustus 2019
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	B Communicatie B Accountancy B Finance & Control B Finance, Tax and Advice B Bedrijfskunde B Commerciële Economie Ad Accountancy Ad Commerciële Economie
registratienummer croho	B Communicatie (croho: 34405) B Accountancy (croho: 34406) B Finance & Control (croho: 35520) B Finance, Tax and Advice (croho: 35517) B Bedrijfskunde (croho: 34035) B Commerciële Economie (croho: 34402) Ad Accountancy (croho: 80008) Ad Commerciële Economie (croho: 80103)
domein/sector croho	Economie
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor en Associate degree
graad en titel	B Communicatie: Bachelor of Arts B Accountancy: Bachelor of Science Ad Accountancy: Associate degree B Finance & Control: Bachelor of Science B Finance, Tax and Advice: Bachelor of Science B Bedrijfskunde: Bachelor of Science B Commerciële Economie: Bachelor of Science Ad Commerciële Economie: Associate degree
aantal studiepunten	Bachelor: 240 EC Associate degree: 120 EC
afstudeerrichtingen	B Communicatie: n.v.t. B Accountancy: n.v.t. Ad Accountancy: n.v.t. B Finance & Control: n.v.t. B Bedrijfskunde: n.v.t. B Commerciële Economie: n.v.t. Ad Commerciële Economie: n.v.t.

	B Finance, Tax and Advice: (1) Fiscaal Recht & Economie, (2) Financial Services Management
locatie	Eindhoven
variant	Deeltijd (in het experiment leeruitkomsten)
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands
datum audit / opleidingsbeoordeling	29 en 30 oktober 2020

2. SAMENVATTING

Bij de visitatie is gekeken naar de deeltijdopleidingen B. Communicatie, B. Accountancy, B. Finance & Control, B. Finance, Tax and Advice, B. Bedrijfskunde, B. Commerciële Economie, Ad. Accountancy en Ad. Commerciële Economie van Fontys Hogescholen in casu Fontys Hogeschool Economie & Communicatie (FHEC) die deelnemen aan het Experiment Leeruitkomsten.

Op basis van overeenkomsten in de aard van de genoemde opleidingen is besloten deze acht opleidingen in één keer te visiteren en daar één gemeenschappelijke rapportage van te maken. Bij deze rapportage is generiek beschreven wat voor alle opleidingen geldt en waar nodig is een uitsplitsing gemaakt per opleiding.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

Het onderwijskundig concept voldoet volgens het panel aan hetgeen het kader vraagt. Het onderwijskundig concept is lewewegonafhankelijk doordat studenten vrij zijn om een eigen leerweg te bepalen bij de invulling van de Eenheid van Leeruitkomsten (EvL) en de keuze van bijpassende kennis- en vaardigheidselementen (BoKS-elementen). De leerresultaten zijn, met behulp van het Tuning model, vertaald in specifieke en meetbare leeruitkomsten. De relatie tussen beoogde leerresultaten, Eenheden van Leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing zijn duidelijk uitgewerkt voor de studenten in de OER. Alle opleidingen leiden de leeruitkomsten af van het landelijke opleidingsprofiel waardoor leeruitkomsten representatief zijn voor de beoogde leerresultaten van de opleidingen. Mede daardoor is er sprake van samenhangende en herkenbare eenheden die van elkaar te onderscheiden zijn. Daarmee komt het panel tot de conclusie dat het onderwijskundig concept duurzaam is vormgegeven.

Er is een duidelijk verschil in de uitwerking in niveaus in de beoogde leerresultaten aangetroffen, passend bij het niveau van een associate degree opleidingen respectievelijk bacheloropleidingen. De landelijke opleidingsprofielen, competentieprofielen en programmaleerdoelen zijn herkenbaar in de opleidingsspecifieke leeruitkomsten en gelieerd aan de internationale BBA-standaard. De door de opleidingen gebruikte kwalificaties zijn aantoonbaar van hbo-niveau. Hiermee stelt het panel vast dat de beoogde leerresultaten aantoonbaar zijn gekoppeld aan de oriëntatie en het niveau van de opleiding. Het panel stelt vast dat de CEA-eindtermen zijn afgedekt in de leeruitkomsten en de BoKS-elementen.

De generieke hbo-skills zijn opgenomen in de beoogde leerresultaten en opgeknipt in onderdelen van de geformuleerde leeruitkomsten. De visie op onderzoek is praktijkgericht en volgens het panel passend voor de opleidingen.

Het panel constateert dat de opleidingen veel contacten hebben met de regio en dat de verbindingen met organisaties positief bijdragen aan de mate waarin de 'praktijk'docenten en de werkplekken van de studenten gericht, zijn op de beroepspraktijk. De positionering van Fontys en de betrokken acht opleidingen in de regio maakt dat ze inspelen op actuele thema's en vraagstukken uit de beroepspraktijk en dat er aan de eindtermen een lokaal accent kan worden toegevoegd.

De opleidingen willen de opleidingsspecifieke EvL's dit studiejaar door het werkveld laten valideren. Voor deze validatie wil Fontys Pro Economie (FPE) op korte termijn (februari 2021) de samenwerking met het werkveld formaliseren door het oprichten van een eigen werkveldcommissie. Het panel vindt het formaliseren van een eigen werkveldcommissie een goede ontwikkeling en ziet het positief dat FPE ook de praktijkervaring van de studenten aan wil wenden voor het valideren van de beoogde leerresultaten. Op basis van het bovenstaande komt het panel tot het oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de eisen die gesteld zijn in standaard 1 (beoogde leerresultaten). Het panel komt voor standaard 1 tot het oordeel 'voldoet'.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

In het eerste studiejaar (bij de bachelor de propedeutische fase) werkt de student aan twee Eenheden van Leeruitkomsten (EvL's). De postpropedeutische fase bestaat bij een Ad-opleiding uit twee EvL's en bij een bacheloropleiding uit zes EvL's. Elke EvL heeft een omvang van 30 EC. De leeruitkomsten zijn opgenomen in de Onderwijs- en Examenregeling en daardoor voor de studenten toegankelijk. Binnen een EvL zijn meerdere leeruitkomsten opgenomen. Aan een EvL zijn meerdere BoKS-elementen gekoppeld. De leeruitkomsten zijn op een overzichtelijke manier gekoppeld aan leeractiviteiten.

Door het flexibele onderwijsconcept bevordert de onderwijsleeromgeving dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (student-centered). Het uitgangspunt bij alle leeractiviteiten is de eigen authentieke werkcontext van de student waaruit de student vraagstukken gebruikt om de EvL aan te tonen. De manier waarop studenten hun EvL's realiseren, is vrij. Dit is volgens het panel geheel in lijn met de basisgedachten uit het Experiment Leeruitkomsten. De student bepaalt aan de hand van de gekozen EvL welke kennis en vaardigheden hij/zij nodig heeft om de leeruitkomsten aan te tonen. De student kan gebruik maken van het onderwijsaanbod, zoals online materiaal van BoKS-elementen en thema's, BoKS-bijeenkomsten en themabijeenkomsten die FPE aanbiedt in de vorm van kennis- en vaardigheidselementen. De opleidingen hebben de relevante BoKS-elementen opgenomen in een BoKS-catalogus van waaruit de student zelf kan kiezen. Het panel constateert dat de studenten zowel kunnen versnellen als vertragen. Het panel vindt de EvL's en de bijbehorende BoKS-elementen passend voor de verschillende opleidingen. De studenten wordt door deze onderdelen de mogelijkheid geboden om de beoogde leeruitkomsten te behalen. Studenten hebben de mogelijkheid om eerder verworven competenties en relevante opgedane ervaring te valideren. Tijdens het startgesprek van iedere EvL bespreekt de studietoestel de mogelijkheden voor eventuele validatie van onderdelen. Voor validatie draagt de student bewijsmateriaal aan dat de studietoestel vervolgens beoordeelt.

De opleidingen hebben er voor gekozen om de onderzoekscomponent in elke EvL terug te laten komen. In elke EvL zijn 3 à 4 onderzoekselementen opgenomen waar de studenten mee aan de slag gaan. Onderzoek bij de opleidingen is praktijkgericht.

Iedere student krijgt bij de start van de opleiding een studietoestel toegewezen die de student begeleidt, adviseert en ondersteunt gedurende de hele opleiding bij de keuze voor een EvL en BoKS-elementen. In de uitvoering van de leeractiviteiten wordt de student begeleid door een tutor. De tutor is inhoudskundig van de opleiding. Aan de start van iedere EvL stelt de opleiding een onderwijsovereenkomst op met de student.

Bij het onderwijs en de begeleiding van de studenten in de opleidingen binnen het Experiment Leeruitkomsten zetten de opleidingen naast de docenten die volledig voor FPE werkzaam zijn, de docenten in van de reguliere voltijdsopleidingen. Het flexibele onderwijs vraagt echter om een andere didactiek dan de reguliere voltijdsopleiding. De opleidingen laten de eigen docenten daarom professionaliseren door middel van trainingen en opleidingen en vooral ook via learning on-the-job. Het panel stelt vast dat er vanuit Fontys Pro Economie (FPE) mogelijkheden voor docenten beschikbaar worden gesteld om zich didactisch bij te scholen.

Gedurende de studie hebben de studenten toegang tot de online leeromgeving. In de online leeromgeving kan de student zich online inlezen in leerstof, casuïstiek oefenen, kennisclips bekijken en bijbehorende vragen beantwoorden, proeftoetsen maken en zich voorbereiden op de bijeenkomsten. Binnen de online leeromgeving zijn tools als Projectcampus en MijnPortfolio beschikbaar. Voor de studenten FPE is er ook een fysieke leeromgeving 'het werkplein' ingericht op de Fontys campus Eindhoven.

De opleidingen Accountancy, Finance & Control en Finance, Tax and Advice voeren een Engelstalige opleidingsnaam. Het panel heeft begrip voor deze keuze en erkent de aangegeven redenen hiervoor.

Op basis van het bovenstaande komt het panel tot het oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de eisen die gesteld zijn in standaard 2 (onderwijsleeromgeving). Het panel komt voor standaard 2 tot het oordeel 'voldoet'.

Standaard 3. Toetsing

Het panel oordeelt dat toetsing op een valide, betrouwbare en voldoende onafhankelijke manier gebeurt. FPE heeft een eigen toetsbeleid vormgegeven waarin de visie op toetsen is beschreven. Het toetsbeleid sluit aan bij de uitgangspunten van het onderwijsconcept en de uitgangspunten van flexibilisering.

Het panel constateert dat de opleidingen gebruik maken van verschillende soorten toetsen. Doordat de toetsing leerwegaafhankelijk is en de student door middel van een portfolio met één of meerdere beroepsproducten de leeruitkomsten aantoont, ondersteunt dit het aantonen van de leeruitkomsten. Toetsing van de onderliggende kennis- en vaardigheden gebeurt via BoKS-toetsen. De studenten geven aan dat helder is waarop zij getoetst worden.

Op hogeschoolniveau is er een centrale examencommissie voor alle opleidingen van FHEC. Binnen de centrale examencommissie is er een aparte beleidskamer van FPE. De examencommissie heeft een actieve rol. De examencommissie heeft het controleren van de kwaliteit van de toetsen gemandateerd aan de toetscommissie. De kwaliteit van de tentaminering en examinering zijn volgens het panel voldoende gewaarborgd. Het panel constateert dat de examencommissie een constante dialoog voert met de opleidingen over ontwikkel- en verbeterpunten als het gaat om kwaliteit van regelgeving, kwaliteit van uitvoering en de beoordeling van de doorontwikkeling vanuit het perspectief van de borging van kwaliteit van examinering. FPE heeft een Adviescommissie waarin zowel docenten als studenten zitting hebben. De Adviescommissie geeft advies aan de formele opleidingscommissie. De Adviescommissie is proactief betrokken en heeft een duidelijke adviesrol. Acties van de Adviescommissie zijn voor het panel waarneembaar.

In het portfolio werken de studenten één of meerdere leeruitkomsten uit gerelateerd aan het taakgebied dat in de EvL centraal staat. De leeruitkomsten die onderdeel zijn van een EvL worden in het assessment beoordeeld door twee assessoren (vierogenprincipe) aan de hand van een rubric. De assessoren beoordelen eerst het schriftelijke portfolio. Tijdens een Criterium Gericht Interview bevragen de assessoren de student over het portfolio. Om de betrouwbaarheid van de beoordeling te borgen, organiseren de opleidingen kalibratiesessies waarbij de assessoren geselecteerde studentenportfolio's bespreken aan de hand van de leeruitkomsten en de bijbehorende rubric.

Op basis van het bovenstaande komt het panel tot het oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de eisen die gesteld zijn in standaard 3 (toetsing). Het panel komt voor standaard 3 tot het oordeel 'voldoet'.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

Het panel acht het aannemelijk dat de opleidingen de beoogde leerresultaten gaan realiseren. Het werkveld van alle opleidingen is tevreden over de kwaliteit van de studenten. Dat ziet het panel als een krachtig signaal.

De beoordeelde portfolio's van de EvL's zijn volgens het panel van het niveau dat van een associate degree dan wel hbo-bachelor verwacht mag worden. Het panel heeft bij de bacheloropleidingen tussenproducten bekeken omdat er immers nog geen studenten alle EvL's hebben afgerond. De tussenproducten zijn op eindniveau en hebben daarmee een voorspellend

karakter voor het realiseren van het eindniveau en het is ook daardoor aannemelijk dat het eindniveau gerealiseerd zal worden. De EvL's sluiten aan bij de beoogde leerresultaten en zijn passend bij het domein.

Gelet op het feit dat de beoordeling van de examinatoren c.q. assessoren in lijn is met de beoordeling van het panel, de EvL's van het niveau zijn dat van een associate degree of bachelor verwacht mag worden en bijna alle voltijdvarianten recent zijn gevisiteerd en de betreffende panels tot een voldoende kwamen op gerealiseerd niveau, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

Op basis van het bovenstaande komt het panel tot het oordeel dat alle opleidingen voldoen aan de eisen die gesteld zijn in standaard 4 (gerealiseerde leerresultaten). Het panel komt voor standaard 4 tot het oordeel 'voldoet'.

Algemene conclusie:

Het panel heeft acht opleidingen aangetroffen die de afgelopen jaren veel werk hebben verzet met het inrichten van de flexibele deeltijd. Het panel heeft geconstateerd dat er tijdens de visitatie gedegen opleidingen staan. Momenteel hebben de opleidingen een aantal uitdagingen waarbij het panel er vertrouwen in heeft dat de opleidingen de juiste keuzes zullen maken. Op basis van de beslisregels komt het panel tot het eindoordeel 'voldoet'.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter op 4 februari 2021.

3. INLEIDING

Scope van de visitatie

Bij de visitatie is gekeken naar de deeltijdopleidingen B. Communicatie, B. Accountancy, B. Finance & Control, B. Finance, Tax and Advice, B. Bedrijfskunde, B. Commerciële Economie, Ad. Accountancy en Ad. Commerciële Economie van Fontys Hogescholen die deelnemen aan het Experiment Leeruitkomsten. De voltijdopleidingen zijn getoetst in de reguliere clusters en daardoor geen onderdeel van deze visitatie.

Organisatie

Alle in deze visitatie betrokken opleidingen zijn onderdeel van het instituut Fontys Hogeschool Economie & Communicatie (FHEC) in Eindhoven. Binnen het instituut is een afdeling FPE (Fontys Pro Economie) gestart als samenwerking tussen de acht economische deeltijdopleidingen die bij het experiment zijn betrokken. De organisatie van FPE is zodanig ingericht dat het makkelijker manoeuvreerbaar is bij het maken van keuzes. FPE heeft een eigen organisatie, bestaande uit alle reguliere gremia en functies waaronder een onderwijsmanager, coördinatoren en commissies. Omdat FPE nog een pilot is, is het ook verbonden aan het programma Flexibilisering, Fontys breed. De onderwijsmanager FPE is tevens programmamanager en de portefeuillehouder vanuit de directie FHEC heeft zitting in de stuurgroep van het programma.

Naast de standaard gremia zijn er ook Onderwijs & Didactiek en de Adviescommissie. In Onderwijs & Didactiek zijn de portefeuilles toetsing, kwaliteit en didactiek gebundeld. De Adviescommissie is het adviserend orgaan binnen FPE waarin zowel studenten als docenten vanuit alle opleidingen zitting hebben en die de inhoudelijke functie van de Opleidingscommissies hebben overgenomen. De Adviescommissie heeft een adviserende rol aan de Opleidingscommissies daar waar het om formele zaken gaat zoals de OER.

Het onderwijsgevend personeel is deels volledig hiërarchisch geplaatst binnen FPE. Er zijn ook docenten die ook werkzaam zijn bij een voltijd-onderwijsteam binnen FHEC.

Het management van FPE beseft dat de opleidingen nog niet zijn uitontwikkeld. Veel ontwikkelingen zijn nog gaande op het moment van de audit. De opleidingen zijn benieuwd waar zij momenteel staan in de ontwikkeling. Het panel neemt dit mee in zijn besluitvorming.

Opzet visitatie

De profilering, didactiek, toetsing, een deel van het onderwijsaanbod en de voorzieningen zijn gemeenschappelijk voor alle acht de opleidingen. Op basis van overeenkomsten in de aard van de genoemde opleidingen is besloten deze acht opleidingen in één keer te visiteren en daar één gemeenschappelijke rapportage van te maken. Bij deze rapportage is generiek beschreven wat voor alle opleidingen geldt en waar nodig is een uitsplitsing gemaakt per opleiding.

De opleidingen zijn beoordeeld door deskundigen. Er is bij deze beoordeling gekozen voor een kernpanel aangevuld met referenten. De referenten zijn niet aanwezig geweest bij de visitatie en zijn ingezet als vakpanelleden om portfolio's van de studenten te beoordelen. Het kernpanel bestaat uit de heer F. Vriens (voorzitter), de heer A.J. Visscher, de heer A. Knoop, mevrouw P.J.M. van Exel, de heer J. Oostdijk en de heer H. Subelack (student-lid). Het panel werd bijgestaan door de referenten de heer M. van Ooijen, mevrouw M. Elshof, mevrouw M. Elsjan, mevrouw A. Vanmaercke en de heer J. Haasjes. Het panel werd ondersteund door de heer B. Reijken, secretaris vanuit Hobéon.

De leden van het panel hebben voorafgaand aan de audit de Zelfevaluatie bestudeerd en de daarbij behorende onderliggende documentatie. Tevens hebben de panelleden beroepsproducten van studenten beoordeeld.

De audit vond plaats op donderdag 29 en vrijdag 30 oktober 2020. Vanwege de beperkende maatregelen tijdens de coronacrisis heeft de audit digitaal plaatsgevonden via een videoverbinding. De concrete invulling van het auditprogramma is opgenomen in bijlage III.

Vorige accreditatie

De opleidingen zijn in 2017 gestart in het Experiment Leeruitkomsten. Dit is de eerste visitatie na de start van het Experiment Leeruitkomsten.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De visie van de instelling op flexibilisering is vertaald naar een onderwijskundig concept dat is doorgevoerd in de experimenteervariant. De leerresultaten zijn vertaald naar eenheden van leeruitkomsten van maximaal 30 EC, die gezamenlijk en in samenhang de student in staat stellen de leerresultaten te realiseren. Het aantal EC is een uitdrukking van de mate waarin de eenheid van leeruitkomsten bijdraagt aan het realiseren van de leerresultaten (een outputgerichte benadering, zoals vastgelegd in het Besluit experimenten flexibel hoger onderwijs, 8 april 2016).

Leeruitkomsten beschrijven wat een student geacht wordt te weten, te begrijpen en te kunnen toepassen na afronding van een leerperiode. Leeruitkomsten moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:

- Leerwegaafhankelijk: ze stellen studenten in staat een eigen leerweg te bepalen.
- Representatief voor de leerresultaten van de opleiding.
- Herkenbaar voor het werkveld.
- Specifiek en meetbaar: ze bieden een eenduidig beoordelingskader bij leerwegaafhankelijke toetsing.
- Transparant: de relatie tussen leerresultaten, eenheden van leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing is duidelijk.
- Samenhangend: ze vormen een samenhangende eenheid en zijn te onderscheiden van andere (eenheden van) leeruitkomsten.
- Duurzaam: ze zijn op zo'n manier geformuleerd dat ze een aantal jaren gehanteerd kunnen worden.

Bevindingen

Onderwijskundig concept

Fontys Hogescholen heeft een visie geschreven over flexibilisering die geldt voor alle opleidingen die deelnemen aan het Experiment Leeruitkomsten. Deze visie heeft als titel 'Persoonlijk leertraject voor elke professional'. In deze visie maakt Fontys Hogescholen een expliciete koppeling met de ambitie op het gebied van Leven Lang Leren uit het strategische plan 'Fontys Focus 2020'. Uitgangspunten van de visie zijn dat elke professional een persoonlijk leertraject volgt binnen de wettelijke kaders en binnen de formele eisen van de opleiding. Niet de weg er naartoe is vastgelegd, maar de uitkomsten van het leren. Het persoonlijk leertraject krijgt vorm en inhoud binnen een professionele leergemeenschap waarin hogeschool, werkveldpartners en professional samen een lerende driehoek vormen. In die lerende driehoek heeft elke partij een specifieke rol en verantwoordelijkheid die afhankelijk van de (werk)situatie van de professional invulling krijgt. De basis van die ontwikkeling zal altijd een fundament van (vak)kennis blijven.

Dit is omgezet in vijf ontwerpprincipes:

- *Verweven van werk- en leerprocessen*
De professional leert aan de hand van realistische vraagstukken uit de praktijk en levert tegelijkertijd een bijdrage aan de ontwikkeling van diezelfde praktijk. Een digitale leeromgeving ondersteunt en vult het leren in de werk- en hogeschoolcontext aan.
- *Erkennen van leerervaringen*
Leerervaringen opgedaan in verschillende (leer)contexten en op verschillende manieren worden gewaardeerd en gevalideerd.
- *Leren in sociale interactie*
Leerervaringen krijgen betekenis in sociale interactie met anderen. Leren is geen losstaande activiteit, maar een samenspel van de professional en zijn omgeving.
- *Leren over grenzen heen*
Fontys stimuleert professionals om hun persoonlijke talenten aan te spreken en zich maximaal te ontwikkelen en daarbij de professional ruimte te geven om zich inhoudelijk te profileren over de grenzen van de opleiding of domein heen.
- *Organiseren van plaats en tijd*
Om een goede balans te vinden tussen werk, privé en studie biedt Fontys de professional, binnen grenzen van organiseerbaarheid en studeerbaarheid, flexibiliteit in plaats en tijd.

De leeruitkomsten geven richting aan het leren van de student en definiëren ook de ruimte om daar een eigen vorm aan te geven. Over de resultaten die dat oplevert legt de student rekenschap af in de vorm van een assessment, ondersteund door een portfolio. Volgens het panel sluit deze visie ook goed aan op de behoefte van deeltijd studenten in het economisch domein.

Centraal binnen dit onderwijsconcept staat de werkcontext van de professional. Deze eigen authentieke werkcontext levert de professional vraagstukken op, die hij kan gebruiken om zijn Eenheden van Leeruitkomsten (EvL's) aan te tonen. Deze EvL's kennen een toepassing en integratie van kennis- en vaardigheden in een of meerdere beroepsproducten. Daarin betreft de student ook een actueel thema. Een EvL heeft een grootte van 30 EC. Een bacheloropleiding bestaat uit acht EvL's en een Ad-opleiding uit vier EvL's waarvan de eerste twee EvL's de propedeuse behelst.

De student werkt binnen een EvL aan één of meerdere geschikte beroepsproducten en relevante kennis en vaardigheden. De opleidingen bieden een onderwijsaanbod aan in de vorm van kennis- en vaardigheidselementen (BoKS-elementen). De studenten bepalen in samenspraak met de studietoetscoach en de tutor aan de hand van de gekozen EvL welke kennis en vaardigheden nodig zijn om de leeruitkomsten te kunnen realiseren. Een student behaalt het diploma als alle EvL's en de onderliggende Body of Knowledge and Skills (BoKS) elementen die door de opleiding zijn vastgesteld, zijn aangetoond.

De opleidingen kozen in eerste instantie voor een thematische benadering voor het clusteren van leeruitkomsten in eenheden: elke leeruitkomst werd gecontextualiseerd in een actueel economisch thema dat de EvL vormde. In de propedeuse (de eerste twee EvL's) lagen deze thema's vast, in de postpropedeuse kon de student zelf een thema kiezen. Vanaf het studiejaar 2019-2020 is elke EvL opleidingsspecifiek ingericht om zo de gewenste samenhang en herkenbaarheid van eindkwalificaties te realiseren. De EvL's zijn daarbij gerelateerd aan de professe relevante taakgebieden en/of kerntaken en in samenhang met de startbekwaamheid op bachelor- of Ad-niveau.

Het formuleren van de EvL's heeft gezorgd voor een verandering in denkwijze, namelijk van een ontwikkelingsgerichte omschrijving van leerdoelen naar een resultaatgerichte omschrijving van leeropbrengsten. In de eerste versie van de opleidingsspecifieke EvL's bleek dat sommige onderdelen werden herhaald, zoals het doorlopen van een onderzoekscyclus, reflecteren, het betrekken van stakeholders. Tevens zijn sommige leeruitkomsten volgens de opleidingen nog

teveel beschreven als proces in plaats van resultaat. Als de leeruitkomsten als resultaat worden beschreven wordt de leeropbrengst zichtbaarder. De opleidingen hebben inmiddels de overlap tussen opleidingsspecifieke EvL's geëlimineerd, leeruitkomsten samengevoegd en leerresultaatgerichter geformuleerd. Nu richten de opleidingen zich op de overstap van de BoKS naar de verankering in de EvL's.

Het panel concludeert dat de visie van Fontys Hogescholen op flexibel onderwijs is vertaald naar een onderwijskundig concept van alle opleidingen. Reële vraagstukken uit de werkcontext van de student vormen het uitgangspunt in het onderwijsconcept waarmee de student kennis en vaardigheden kan verrijken via de aangeboden BoKS-elementen. Het panel stelt vast dat de leerresultaten zijn vertaald in eenheden van leeruitkomsten van 30 EC die qua karakter samenhangend en herkenbaar zijn voor de betreffende beroepsopleiding. Fontys wil het Experiment Leeruitkomsten gebruiken om de flexibilisering binnen geheel Fontys te verbreden en meer vormen te bieden van Leven Lang Leren. Het panel ziet dat de economische opleidingen deze ambitie ten volle ondersteunen. FPE ziet het Experiment Leeruitkomsten als een investering en mogelijkheid om het voltijdsonderwijs ook flexibeler te maken. Het panel vindt dit een mooi plan.

Profilering

De opleidingen bevinden zich geografisch in de Brainportregio Eindhoven. Deze regio staat bekend om de technologische innovatie bij bedrijven als bijvoorbeeld Philips en ASML. Omdat de studenten werken vanuit de eigen authentieke werkcontext, welke zich veelal ook in de Brainportregio bevindt, kunnen de studenten een rol spelen in regionale economische ontwikkeling. Door de werkcontext dragen de professionals direct bij aan oplossingen voor actuele vraagstukken in de regionale omgeving. Studenten werken aan economische vraagstukken als digitalisering, globalisering en circulaire transitie. Dit draagt bij aan het doel tot het opleiden van beweeglijke professionals die multidisciplinair kunnen samenwerken en in staat zijn toegevoegde waarde te blijven genereren in een economisch domein. Volgens het panel is de aansluiting bij de Brainportregio Eindhoven een logische stap welke voor zowel de regio, het bedrijf als de student een positieve meerwaarde heeft.

De voltijdopleidingen hebben allen een eigen profilering waar de in het experiment participerende economische opleidingen bij aansluiten. Deze profileringen zijn bij eerdere reguliere visitaties van de voltijdopleidingen positief beoordeeld door de betreffende panels.

Inhoud van de beoogde leeruitkomsten

Alle opleidingen leiden de beoogde leerresultaten af van het vigerende landelijke opleidingsprofiel. De landelijke opleidingsprofielen, competentieprofielen en programmaleerdoelen zijn volgens het panel met behulp van het Tuning-model op een ordentelijke manier gevormd tot opleidingsspecifieke leeruitkomsten. De in de leeruitkomsten beschreven opleidingsspecifieke kennisbasis is gerelateerd aan de internationale BBA-standaard. De generieke hbo-skills zijn opgenomen in de beoogde leerresultaten en opgeknipt in onderdelen van de opgestelde leeruitkomsten. Hiermee stelt het panel vast dat de beoogde leerresultaten aantoonbaar zijn gekoppeld aan het niveau van de opleiding en de oriëntatie van de opleiding.

De conceptversies van de opleidingsspecifieke EvL's zijn samengesteld door de curriculumcommissie en voorgelegd aan docenten van de betreffende opleidingen voor feedback en bijstelling.

De verschillende leeruitkomsten zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). In de OER is per EvL een beschrijving gemaakt van de EvL de verschillende bijbehorende leeruitkomsten uitgewerkt, de bijpassende thema's benoemd, bijpassende BoKS-elementen en suggesties gedaan voor mogelijke relevante beroepsproducten en/of -taken. Hiermee constateert het panel dat voor de studenten in het experiment duidelijk is aan welke

leeruitkomsten zij werken binnen de EvL's. De leeruitkomsten zijn volgens het panel op een uitgebreide manier beschreven met voldoende focus en voldoen aan de bij het experiment gestelde kwaliteitseisen.

De leeruitkomsten bij de Ad-opleiding Accountancy en de bacheloropleiding Accountancy zijn gekoppeld aan de CEA-eindtermen¹. Het panel heeft een verantwoordingsdocument ingezien waarbij per EvL de leeruitkomsten gekoppeld zijn aan de CEA-termen en het betreffende niveau. Ook de BoKS-elementen zijn hierbij gekoppeld aan de CEA-termen met het betreffende niveau of aan de generieke eindtermen. Het panel stelt vast dat de CEA-eindtermen zijn afgedekt in de leeruitkomsten en de BoKS-elementen.

Visie op onderzoek

Binnen alle opleidingen zijn vormen van toegepast onderzoek integraal onderdeel van de eenheden van leeruitkomsten en werken studenten aan onderzoekend vermogen. Om de EvL af te ronden, dient de student relevant toegepast (praktijk)onderzoek uit te voeren binnen de gedefinieerde taakgebieden. Om tot verbetering van de eigen praktijk te komen. Het panel heeft geconstateerd dat onderzoek expliciet is opgenomen in de leeruitkomsten beschreven in de EvL's per opleiding. In het onderwijsaanbod van de BoKS-elementen zijn versterking van de methodologische- en statistische kennis en kunde opgenomen. Het panel stelt vast dat de visie op onderzoek expliciet is opgenomen in de beoogde leeruitkomsten en dat onderzoek vooral toegepast en integraal wordt vormgegeven. Het panel vindt dit passend voor de rollen en functies die de studenten na het afstuderen gaan vervullen.

Validering door het werkveld

De opleidingen hebben tijdens de eerste ontwerpfasen de thematische EvL's voorgelegd aan diverse werkveldvertegenwoordigers uit de bestaande werkveldcommissies, om vast te stellen of de sets een complete en volwaardige representatie vormen van de gevraagde eindkwalificaties. Hiermee hebben de opleidingen getoetst of de eindkwalificaties voldoen aan de actuele eisen vanuit het beroepenveld en het vakgebied. De opleidingen hebben vervolgens de stap gezet om de thematische EvL's om te vormen naar opleidingsspecifieke EvL's. Deze EvL's zijn nog niet aan het werkveld voorgelegd. De opleidingen willen de opleidingsspecifieke EvL's dit studiejaar (2020-2021) door het werkveld laten valideren. Voor deze validatie wil FPE op korte termijn (februari 2021) de samenwerking met het werkveld formaliseren door het oprichten van een eigen werkveldcommissie. Eveneens wil FPE, gezien de aanwezige praktijkervaring bij de studenten, ook de EvL's evalueren met de studenten of deze voldoende aansluiten bij de werkcontext van de studenten. Het panel vindt het formaliseren van een eigen werkveldcommissie een goede ontwikkeling en ziet het als positief dat FPE ook de praktijkervaring van de studenten aan wil wenden voor het valideren van de eindkwalificaties.

Weging en Oordeel

hbo-bachelor Communicatie:	Voldoet
associate degree Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Finance & Control:	Voldoet
hbo-bachelor Finance, Tax and Advice:	Voldoet
hbo-bachelor Bedrijfskunde:	Voldoet
associate degree Commerciële Economie:	Voldoet
hbo-bachelor Commerciële Economie:	Voldoet

De opleidingen bevinden zich geografisch in de Brainportregio Eindhoven met technologische innovatieve bedrijven als Philips en ASML. Volgens het panel is de aansluiting bij de Brainportregio Eindhoven een logische stap met zowel voor de regio, het bedrijf als de student een positieve meerwaarde.

---

¹ Eindtermen Accountantsopleidingen

Het onderwijskundig concept voldoet volgens het panel aan hetgeen het kader vraagt. Het onderwijskundig concept is leerwegaafhankelijk doordat studenten vrij zijn om een eigen leerweg te bepalen bij de invulling van de Eenheid van Leeruitkomsten (EvL) en de keuze van bijpassende kennis- en vaardigheidselementen (BoKS-elementen). De leerresultaten zijn, met behulp van het Tuning-model, vertaald in specifieke en meetbare leeruitkomsten. De relatie tussen beoogde leerresultaten, Eenheden van Leeruitkomsten, leeractiviteiten en toetsing zijn duidelijk uitwerkt voor de studenten in de OER. Alle opleidingen leiden de leeruitkomsten af van het landelijke opleidingsprofiel waardoor leeruitkomsten representatief zijn voor de beoogde leerresultaten van de opleidingen. Mede daardoor is er sprake van samenhangende en herkenbare eenheden die van elkaar te onderscheiden zijn. Daarmee komt het panel tot de conclusie dat het onderwijskundig concept duurzaam is vormgegeven.

Er is een duidelijk verschil in de uitwerking in niveaus in de beoogde leerresultaten aangetroffen, passend bij het niveau van een associate degree opleiding respectievelijk bacheloropleiding. De landelijke opleidingsprofielen, competentieprofielen en programmaleerdoelen zijn herkenbaar in de opleidingsspecifieke leeruitkomsten en gelieerd aan de internationale BBA-standaard. De door de opleidingen gebruikte de kwalificaties zijn aantoonbaar van hbo-niveau. Hiermee stelt het panel vast dat de beoogde leerresultaten aantoonbaar zijn gekoppeld aan de oriëntatie en het niveau van de opleiding. Het panel stelt vast dat de CEA-eindtermen zijn afgedekt in de leeruitkomsten en de BoKS-elementen.

De generieke hbo-skills zijn opgenomen in de beoogde leerresultaten en opgeknipt in onderdelen van de geformuleerde leeruitkomsten. De visie op onderzoek is praktijkgericht en volgens het panel passend voor de opleidingen.

Het panel constateert dat de opleidingen veel contacten hebben met de regio. Door die vele contacten, de 'praktijk'docenten en de werkplekken van de studenten zijn de opleidingen erg praktijkgericht en kunnen ze inspelen op actuele thema's en vraagstukken uit de beroepspraktijk.

De opleidingen willen de opleidingsspecifieke EvL's dit studiejaar door het werkveld laten valideren. Voor deze validatie wil FPE op korte termijn (februari 2021) de samenwerking met het werkveld formaliseren door het oprichten van een eigen werkveldcommissie. Het panel vindt het formaliseren van een eigen werkveldcommissie een goede ontwikkeling en ziet het positief dat PFE ook de praktijkervaring van de studenten aan wil wenden voor het valideren van de leerresultaten.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven

begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*).

Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Voorzieningen worden niet beoordeeld, tenzij deze specifiek voor de betreffende opleiding zijn getroffen.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De leersituatie en -omgeving zijn passend bij de beoogde leeruitkomsten en bij de behoeften en omstandigheden van (een groep) studenten. De opleiding kan verantwoorden dat de leeractiviteiten en de begeleiding van studenten adequaat zijn om de leeruitkomsten te behalen. De opleiding laat hierbij zien hoe zij rekening houdt met verschillen tussen (groepen) studenten in kennis, ervaring, tijd, loopbaandoelen en omstandigheden.

Docenten (instructeurs, begeleiders e.d.) zijn aantoonbaar competent om studenten te begeleiden, bijvoorbeeld bij de keuze voor en vormgeving van leeractiviteiten.

De student voldoet aan de wettelijke instroomeisen. Uit een intake-assessment kan blijken dat de student de opleiding versneld kan doorlopen. Onvolledige opleidingen bepalen op grond van een toelatingsonderzoek of de student toelaatbaar is en voor welk traject de toegelaten student in aanmerking komt.

De opleiding en de student maken vooraf expliciete, inhoudelijke afspraken over de invulling van het individuele opleidingstraject per eenheid van leeruitkomsten en de begeleiding daarvan door de docent. Daarmee is inzichtelijk hoe de student in staat is de leeruitkomsten te realiseren. Als een praktijkorganisatie betrokken is, leggen opleiding, student en praktijkorganisatie de afspraken vast in een overeenkomst. Een tripartite overeenkomst is verplicht voor duale opleidingen en wenselijk voor deeltijdse opleidingen. Hierin komen onder meer aan de orde: de beschrijving van de inhoud van de leeractiviteiten binnen de eenheid, de aard en frequentie van de begeleiding en de wijze van toetsing en, indien van toepassing, afspraken tussen de opleiding en de praktijkorganisatie over bijscholing van praktijkbegeleiders. De student is mede-eigenaar van het leerproces en daarmee van de invulling van de overeenkomst en afspraken.

De opleiding verantwoordt hoe docenten tot een eenduidige interpretatie van leeruitkomsten komen. De opleiding heeft een gestructureerde praktijk van kwaliteitsborging van opleidingstrajecten van individuele studenten en versterking ervan door tussentijdse evaluatie en verbetering.

Bevindingen

Leeromgeving

Koppeling leeractiviteiten aan leeruitkomsten

Per opleiding zijn leeruitkomsten vastgesteld. Binnen het onderwijsmodel van FPE hebben de BoKS-elementen en thema's een ondersteunende rol ten opzichte van de leeruitkomsten. Per opleiding is, in lijn met de binnen het economisch domein geldende BBA-standaarden en de BCOM-standaard, de BoKS benoemd in de vorm van een lijst van BoKS-elementen die door een student van een specifieke opleiding zeker behaald moeten worden. Ontwikkeling gebeurt

volgens de principes van blended learning en constructive alignment waarbij leerdoelen, leeractiviteiten en toetsing op elkaar aansluiten.

De leeruitkomsten zijn opgenomen in de OER en daardoor voor de studenten toegankelijk. De leeruitkomsten zijn op een overzichtelijke manier gekoppeld aan leeractiviteiten. Aan een EvL zijn meerdere leeruitkomsten en BoKS-elementen gekoppeld.

Opbouw leeractiviteiten

Het onderwijs voor de bacheloropleidingen is ingedeeld in twee fasen, namelijk de propedeutische fase en de postpropedeutische fase. In de propedeutische fase werkt de student aan twee Eenheden van Leeruitkomsten (EvL's). De Ad-opleiding kent geen propedeutische fase. De Ad-opleiding bestaat totaal uit vier EvL's. De postpropedeutische fase bij een bacheloropleiding bestaat uit zes EvL's. Elke EvL heeft een omvang van 30 EC. De student dient één EvL (30EC) te behalen voor hij met EvL's uit de postpropedeuse kan beginnen. Er is geen sprake van een volgtijdelijke volgorde in de realisaties van EvL's. De studenten bevestigen dat de volgorde zelf gekozen kan worden.

Het uitgangspunt bij alle leeractiviteiten is de eigen authentieke werkcontext van de student. Deze werkcontext levert de student vraagstukken op die gebruikt worden om de EvL aan te tonen. Studenten werken binnen de EvL ook aan een bepaald actueel economisch thema, zoals Online Economics, Business Intelligence, Leading Change of Crossing Borders etc. Hiermee stimuleren de opleidingen de studenten om in de te ontwikkelen beroepsproducten en uit te voeren beroepstaken, deze ontwikkelingen mee te nemen. Een toekomstplan is om werkveldpartners te linken aan een bepaald thema. Het panel vindt dit een mooi initiatief. Het panel wil wel meegeven dat de werkplek het middel blijft om de leerdoelen te realiseren en niet een doel op zich is. De werkplek is onderdeel van het blended learning, het realiseren van leeruitkomsten mag niet afhankelijk zijn van de werkplek.

De opleidingen merken ook dat de thema's diepgang bewerkstelligen in de EvL's. De opleidingen hebben deze invulling geëvalueerd onder studenten. De meerderheid van de studenten erkent dat de thema's goed aansluiten bij de actuele onderwerpen uit het werkveld. Het panel heeft met de opleidingen gesproken over het belang de werkplek. De opleidingen geven zelf aan dat niet iedere werkplek van een student geschikt is om bepaalde opdrachten uit te voeren. Het panel constateert dat de opleidingen deze problematiek scherp hebben en dat er meerdere ideeën zijn, zoals het aanbieden van casuïstiek, over hoe dit probleem opgelost kan gaan worden.

De manier waarop studenten hun EvLs aantonen en daarmee realiseren is vrij. Dit is volgens het panel geheel in lijn met de basisgedachten uit het Experiment Leeruitkomsten. De student bepaalt aan de hand van de gekozen EvL welke kennis en vaardigheden hij nodig heeft om de leeruitkomsten aan te tonen. Daarbij kan de student gebruik maken van het onderwijsaanbod, zoals online materiaal van BoKS-elementen en thema's, BoKS-bijeenkomsten en themabijeenkomsten, dat FPE aanbiedt in de vorm van kennis- en vaardigheidselementen. In de realisatie van het onderwijsmodel wordt er binnen FPE ingezet op blended learning. Het onderwijs bestaat uit een blend van leren in de werkcontext, met online materialen en face-to-face bijeenkomsten in de hogeschoolcontext. Het is geen verplichting voor de student om hier gebruik van te maken. Binnen een EvL werkt de student aan een of meerdere geschikte beroepsproducten en relevante kennis en vaardigheden. Een student behaalt zijn diploma als alle EvL's en de onderliggende Body of Knowledge and Skills (BoKS) zijn aangetoond.

De opleidingen hebben de relevante BoKS-elementen opgenomen in een BoKS-catalogus waaruit de student kan kiezen. De studenten bevestigen ook dat het mogelijk is om extra elementen op te nemen in het eigen studieprogramma. Het panel constateert dat studenten zowel kunnen versnellen als vertragen. Het is ook mogelijk voor de studenten om meerdere

EvL's in samenhang te kiezen of aan delen van meerdere EvL's tegelijk te werken mocht dit gezien hun situatie relevant zijn. Dit gebeurt volgens het panel nog zelden.

Voorbeelden van vraagstukken die de studenten uitwerken in beroepsproducten zijn optimalisatie van een bedrijfsproces, het tegengaan van verspilling op een afdeling, de implementatie van een online marketingstrategie, het communicatief begeleiden van de opening van een nieuwe vestiging van een productiebedrijf in het buitenland, verspilling van tijd in een offerteproses, klachtenafhandeling bij een customer service afdeling, het inrichten en uitvoeren van een intern veranderproces in het kader van de managementoverdracht binnen een familiebedrijf. Doordat de studenten deze vraagstukken halen uit de eigen werkcontext levert dit naast een leermoment voor de student in de meeste gevallen ook een (economische) meerwaarde op voor het bedrijf.

De studenten die niet beschikken over een werkcontext die voldoende opties biedt om alle leeruitkomsten te realiseren krijgen in sommige gevallen casuïstiek aangeboden ter vervanging van deze werkcontext. De opleidingen hebben echter de ambitie om de studenten in een authentieke context leeruitkomsten aan te kunnen laten tonen. Om na te gaan hoe deze ambitie het beste gerealiseerd kan worden is er een onderzoek gestart onder 21 studenten en 7 werkgevers. Uit dit onderzoek komen vier duidelijk te onderscheiden persona's voor studenten naar voren, waarbij de werkcontext een belangrijke variabele vormt. Momenteel worden hieruit voortkomende mogelijke oplossingen om de ontoereikendheid van de werkcontext te verminderen getoetst bij de studenten.

De face-to-face bijeenkomsten richten zich op verbreding en verdieping van de leerstof voor de studenten. Er worden mogelijkheden gecreëerd voor studenten om samen in interactie met peers en met experts te leren, zoals de themabijeenkomsten (over de opleidingen heen), BoKS-bijeenkomsten en tutorgroepen. Voor de BoKS-elementen zijn er naast de online leeromgeving met informatie ook vier of vijf fysieke bijeenkomsten. De relatief beperkte contacttijd besteedt de docent aan het beantwoorden van vragen, toelichting, extra uitleg en het bespreken van casuïstiek en het ingaan op werkervaringen. De OnderwijsOnline-omgeving bestaat uit diverse leermaterialen en kennisclips die men tijds- en plaatsonafhankelijk kan raadplegen.

Voor de ontwikkeling van BoKS-elementen worden vakexperts vanuit de opleidingen ingeschakeld. Hierbij krijgen de vakexperts ondersteuning van Onderwijs & Didactiek (O&D) de onderwijskundigen van FPE en een e-learningontwerper. Het panel constateert dat de opleidingen volop bezig zijn met het vormgeven van de EvL's. Ook al ontwikkelde EvL's worden bijgesteld met behulp van input vanuit de curriculumcommissies van de betrokken opleidingen, het werkveld en eventuele relevante lectoraten. De opleidingen hebben de overstap gemaakt van thematische EvL's naar opleidingsspecifieke EvL's. Hierbij zijn de leeruitkomsten van elke EvL van iedere opleiding opnieuw geformuleerd om de gewenste samenhang en herkenbaarheid van eindkwalificaties te realiseren. FPE heeft een werkgroep ingericht op de herpositionering van de EvL en de BoKS. Het doel is om de BoKS-elementen meer te integreren in de EvL. De werkgroep is gericht om de EvL en de BoKS-elementen beter tot zijn recht te laten komen waardoor de BoKS-toetsen ook een andere betekenis krijgen. Het panel ziet dit als een logische ontwikkeling en doet de aanbeveling te onderzoeken welke rol de BoKS-elementen krijgen als de EvL meer leidend wordt in het onderwijs. Studenten zijn geen onderdeel van de projectgroep maar worden wel betrokken in het proces.

De opleidingen merken dat de studenten zich eerder richten op het verwerven en aantonen van de BoKS-elementen dan aan het werken aan het aantonen van de leeruitkomsten van de EvL's. De opleidingen willen de studenten duidelijker maken wat van de studenten verwacht wordt zodat studenten vanaf de eerste dag van de start van een EvL actief op zoek gaan naar bewijsmateriaal. Door studenten in een eerder stadium voor te lichten over wat de EvL inhoudt ontstaat bij de student meer overzicht en worden de studenten gestimuleerd om eerder te

starten met het verzamelen van bewijsmateriaal voor het aantonen van de beoogde leerresultaten. Het panel adviseert om de EvL meer centraal te stellen in plaats van de bijbehorende BoKS-elementen, daarmee worden de BoKS-elementen minder leidend.

Een van de uitdagingen is om het nog niet ontwikkelde onderwijsaanbod voor de opleidingen FTA, F&C en AC te ontwikkelen. Daardoor kunnen FPE-studenten van deze opleidingen pas vanaf halverwege studiejaar 2020-2021 alle EvL's volgen.

Onderzoek

De opleidingen hebben ervoor gekozen om de onderzoekscomponent in elke EvL terug te laten komen. In elke EvL zijn 3 a 4 vragende elementen opgenomen waar de studenten mee aan de slag gaan. De studenten gaan praktijkgericht aan de slag met de vragende elementen. Het panel constateert daarnaast dat in alle bacheloropleidingen een EvL is opgenomen die meer gericht is op het uitvoeren van onderzoek. Zowel de associate degree als bacheloropleidingen hebben een programma waar onderzoeksmethodologie en/of statistiek zijn opgenomen als BoKS-elementen. Het panel stelt vast dat de studenten passend worden begeleid bij het ontwikkelen van een onderzoekend vermogen.

Inbrengen van eerder verworven competenties

Tijdens het gesprek met de studietoestel en/of de tutor krijgt de student informatie over de validatieprocedures. Tijdens het startgesprek van iedere EvL bespreekt de studietoestel de mogelijkheden voor eventuele validatie van onderdelen. Voor validatie draagt de student bewijsmateriaal aan wat de vakexperts en assessoren vervolgens beoordelen. Een BoKS-element kan de student aantonen door middel van het maken van een toets of validering.

De studietoestels constateerden dat de studenten te weinig gebruik maken van de valideringsmogelijkheid. Het management van FPE is ook tot de conclusie gekomen dat het valideren vaak in de praktijk ingewikkelde en intensieve trajecten zijn. Studenten die op grond van werk- en leerervaring in aanmerking zouden kunnen komen voor validering, daarmee eventueel kunnen versnellen, gebruiken deze ervaring volgens de opleidingen nog te weinig. Opleidingen benaderen studenten die veel relevante werkervaring hebben nu actief om samen in gesprek tot valideringsafspraken te komen. Het management van FPE ziet het laagdrempeliger maken van het inbrengen van eerder verworven leeruitkomsten als een aandachtspunt voor de komende periode. Er is een aparte groep gevormd om te kijken naar mogelijkheden om het valideren makkelijker en minder tijdsintensief te maken.

Studiebegeleiding

Gedurende de opleiding krijgt de student te maken met een studietoestel, tutor, vakexpert, thema eigenaar en assessor. Het onderzoek over het aantonen van leeruitkomsten binnen de authentieke werkplek leverde ook de inzichten op dat de begeleiding van de student beter afgestemd kan worden per type student. De resultaten zijn opgepakt bij de ontwikkeling van de begeleidingsmethodiek.

Bij het inschrijven voor de opleidingen worden de studenten gevraagd om een vragenlijst in te vullen voor een kennismakingsgesprek met de instroomcoördinatoren van de opleidingen. Tijdens dit kennismakingsgesprek krijgt de student informatie over de opleiding. In het gesprek bespreken de instroomcoördinatoren met de student de motivatie, de persoonlijke situatie, de professionele situatie, de match met de werkplek, behaalde kwalificaties, opleidingservaring, de leerbehoeftes en mogelijkheden om te kunnen versnellen. De informatie uit dit gesprek leggen de instroomcoördinatoren vast op papier en overhandigen deze informatie aan de studietoestel.

Iedere student krijgt bij de start van de opleiding een studietoestel toegewezen die de student begeleidt, adviseert en ondersteunt gedurende de hele opleiding bij de keuze voor een EvL, BoKS-elementen en thema. De studietoestel is altijd een inhoudsdeskundig docent van de specifieke opleiding. Nadat met de studietoestel de mogelijkheden op de werkplek in kaart zijn

gebracht, begeleidt de tutor van de gekozen EvL de student bij de uitvoering van leeractiviteiten en het benutten van kansen die zich op zijn werkplek aanbieden. Bij de start van de EvL, stelt de student samen met de studietoestel een onderwijsovereenkomst op waarin wordt vastgelegd hoe de student de leeruitkomsten gaat aantonen, welke kennis en vaardigheden daarvoor nodig zijn en binnen de context van welk thema de student de EvL wil aantonen. Bij het opstellen van de onderwijsovereenkomst wordt gekeken welke taken (en beroepsproducten) in de praktijk voldoende complex zijn om een inhoudelijk rijk en gevarieerd portfolio op te leveren en de wijze waarop daarin relevante kennis en vaardigheden ontwikkeld en toegepast kunnen worden. De onderwijsovereenkomst wordt opgesteld met een looptijd van een half jaar. De studietoestels proberen steeds vaker aanwezig te zijn bij de groepsbijeenkomsten om de stap om contact op te nemen te verkleinen. De studietoestels zien daadwerkelijk dat de studenten makkelijker contact opnemen als zij groepsbijeenkomsten bijwonen.

In de uitvoering van de leeractiviteiten wordt de student begeleid door een tutor. De tutor is ook inhoudsdeskundig docent van de opleiding. Hij heeft specifieke kennis van de EvL's en kennis van de BoKS van die opleiding. De tutor begeleidt de student zowel inhoudelijk als op het proces bij het realiseren van de leeruitkomsten. In het begin van de EvL geeft de tutor begeleiding bij het faseren van de leeractiviteiten door de student een plan van aanpak en/of een projectplan te laten opstellen. Gedurende de EvL bewaakt de tutor de kwaliteit van de opgeleverde bewijsdocumenten en houdt in de gaten of een student alle kansen grijpt bij het realiseren van leeruitkomsten en/of zaken laat liggen in de realisatie. Enkele weken na de start van een EvL polst de tutor of de student de afgesproken beroepsproducten kan realiseren. De student blijft eigenaar en regievoerder van het eigen leertraject. De student is in de lead om gebruik te maken van de individuele begeleiding of begeleiding in tutorgroepen welke door de tutor worden gefaciliteerd. De tutorgroepen zijn opleidingsspecifiek waarbij studenten van dezelfde opleiding bij elkaar zitten en tijdens deze bijeenkomsten bespreken de studenten de door hen zelf uitgevoerde activiteiten en ingebrachte casuïstiek. Momenteel hebben de opleidingen voor EvL-overstijgende tutorgroepen gekozen.

Personeel/docenten

Bij het onderwijs en de begeleiding van de studenten in de opleidingen binnen het Experiment Leeruitkomsten zetten de opleidingen de docenten in van de reguliere voltijdsopleidingen. De docenten worden gevraagd of zij een rol willen spelen bij de pilot. De opleidingen hebben gezien dat de nieuwe organisatie van het onderwijs en het realiseren van het onderwijsmodel, vraagt om ontwikkeling van het docententeam. Het nieuwe onderwijs vraagt om een andere didactiek dan de reguliere voltijdsopleiding. Ook vervullen de docenten verschillende rollen (zoals studietoestel, tutor, vakexpert) binnen het onderwijs. Bij de begeleiding van studenten is een coachende rol meer van belang. De student krijgt meer coaching en er ontstaat een 'warmere' relatie met de student. De opleidingen laten de eigen docenten professionaliseren door middel van trainingen en opleidingen en vooral ook learning-on-the-job. Het panel stelt vast dat er vanuit FPE ruim voldoende mogelijkheden beschikbaar worden gesteld om didactisch bij te scholen. Er zijn afstemmings- en informatiebijeenkomsten bij de start van het onderwijs.

Het panel stelt vast dat het betrokken personeel vanuit een intrinsieke motivatie betrokken is bij het experiment. Het panel ziet dan ook veel enthousiasme bij het personeel.

Voorzieningen

Gedurende de studie hebben de studenten toegang tot de online leeromgeving. Deze online-leeromgeving (OnderwijsOnline) is voor alle opleidingen van FPE. In de online leeromgeving kan de student zich online inlezen in leerstof, casuïstiek oefenen, kennisclips bekijken en bijbehorende vragen beantwoorden, proeftoetsen maken en zich voorbereiden op de bijeenkomsten. OnderwijsOnline is het centrale communicatiemiddel richting de studenten.

Op de online leeromgeving publiceren de opleidingen de roosters, tentamenuitslagen en is informatie beschikbaar over de invulling van het studieprogramma.

Binnen de online-leeromgeving zijn tools als Projectcampus en MijnPortfolio beschikbaar. Projectcampus faciliteert projectonderwijs waarbij een student leerervaringen kan uitwisselen, tussenresultaten kan delen met medestudenten, om feedback kan vragen en feedback kan geven, vragen kan stellen aan tutor en peers en tips & links kan delen. MijnPortfolio ondersteunt een student in het verzamelen, bewerken, organiseren en presenteren van leerresultaten. Aan het einde van het studiejaar 2019-2020 zal FPE evalueren welke tools passend zijn en het blijft gebruiken.

Voor de studenten FPE is er ook een fysieke leeromgeving 'het werkplein' ingericht op de Fontys campus Eindhoven. Tijdens de lesdagen (maandag en donderdag) is dit de centrale ontmoet- en leeromgeving voor onder andere coachgesprekken, peergesprekken, gesprekken binnen de tutorgroep, individuele tutorgesprekken of collegiale consultatie. Ook voor vragen aan het team onderwijsondersteuning kan de student op het werkplein terecht. Vanuit het werkplein waar ook geluncht en gedineerd kan worden, 'waaieren' de studenten uit naar naastgelegen lokalen voor de geroosterde bijeenkomsten. Voor creatieve sessies is er een speciaal lokaal ten behoeve van FPE ingericht.

Het panel heeft de online leeromgeving OnderwijsOnline bekeken en gezien dat de studenten hier de beschikking hebben over een rijkgevulde online omgeving op basis waarvan de studenten een goede keuze kunnen maken bij het vormgeven van het eigen leerprogramma. De voorzieningen zijn volgens het panel ondersteunend bij het leerproces van de studenten.

Programma per opleiding

Per opleiding is er een aantal EvL's dat vast staat voor de betreffende specifieke opleiding waarbinnen de invulling weer richtinggevend is voor de studenten. De opleidingen hebben voor de studenten leerarrangementen met BoKS-elementen vormgegeven die passend zijn bij de EvL's.

De eerste twee EvL's zijn voor alle opleidingen gelijk. De eerste EvL is Externe analyse van de organisatie waarin de student een beschrijving en analyse maakt van de trends en ontwikkelingen in de omgeving van de organisatie waar de student werkzaam is die van invloed (kunnen) zijn op het behalen van de organisatiedoelstellingen. De tweede EvL is Interne analyse van de organisatie. In deze EvL beschrijft en analyseert de student de processen, systemen en besturing van de organisatie en maakt hij een diagnose. Daarna vertaalt de student deze naar verbetermogelijkheden in een ontwerp van de gewenste situatie, inclusief de stuurinstrumenten die nodig zijn om deze beoogde verbeteringen te kwantificeren.

Er zit een nuanceverschil bij de kennisdragende BoKS-elementen bij de eerste twee EvL's. Alle opleidingen volgen Inleiding bedrijfseconomie, Grondslagen AE, Inleiding marketing, Inleiding recht, Analyse bedrijfsprocessen, Inleiding management en organisatie, Budgetteren & administreren, Introductie in communicatief handelen, Introductie in onderzoeksvaardigheden, English Language Skills, Introductie in strategisch leiderschap en Praktijkgericht onderzoek. De bachelor Bedrijfskunde, associate degree en bachelor Commerciële economie en bachelor Communicatie volgen daarnaast Inleiding communicatie en Interne communicatie. Waar de bachelor Finance & Control, associate degree en bachelor Accountancy en bachelor Finance, Tax and Advice Inleiding belastingrecht en Externe verslaglegging & bedrijfsadministratie volgen.

hbo-bachelor Communicatie

Bij de bachelor Communicatie gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Context en strategieontwikkeling en adviseren Corporate Communicatie, Context en strategieontwikkeling

en advisering Marketing Communicatie, Doelgroep & gedrag analyseren en onderzoek, Concept en creatie, Planning en organisatie en Verbinden, begeleiden en overtuigen.

associate degree en hbo-bachelor Accountancy

De associate degree Accountancy volgt een deel van het programma van de bacheloropleiding. Bij Accountancy is het een vast programma dat de studenten dienen te doorlopen. Gelet op de CEA-eindtermen kunnen studenten bij de bachelor Accountancy niet kiezen tussen BoKS-elementen. Bij de bachelor Accountancy gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Jaarafsluiting, controle en verbetering, Planning & control cyclus, Bedrijfswaardering en overname, Risk control framework, Compliance en verslaggeving en Controle van de jaarrekening.

hbo-bachelor Finance & Control

Bij de bachelor Finance & Control gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Jaarafsluiting, controle en verbetering, Planning & control cyclus, Bedrijfswaardering en overname, Risk control framework, Complexe geconsolideerde jaarrekening en Optimaliseren van informatievoorziening en bedrijfsprocessen.

hbo-bachelor Finance, Tax and Advice

Bij de bachelor Finance, Taks & Advice gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Inventariseren en analyseren, Belangrijke gebeurtenissen, Adviseren, Adviseren bij uitdagende situaties, Adviseren bij complexe vraagstukken en Advies op basis van verdieping in een omgevingsontwikkeling.

hbo-bachelor Bedrijfskunde

Bij de bachelor Bedrijfskunde gaat de student vervolgens aan de slag met Strategy Deployment A en B, Value Chain Optimalisatie, Verandermanagement, Business Model innovatie en Toegepast bedrijfskundig onderzoek.

associate degree en hbo-bachelor Commerciële Economie

De associate degree volgt een deel van het programma van de bacheloropleiding. Bij de bachelor Commerciële economie gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Opzetten en realiseren van marketingactiviteiten, Opzetten en realiseren van salesactiviteiten, Koers bepalen in een commerciële context, Waardecreatie in een commerciële context, Business development: onderscheidende concepten en verdienmodellen ontwikkelen in co-creatie met stakeholders en Realiseren van commerciële producten en diensten.

Het overzicht van alle BoKS-elementen is opgenomen in de bijlage van dit rapport. Het panel vindt de EvL's, kennisdragende BoKS-elementen en Vaardigheidselementen passend voor de verschillende opleidingen. De studenten worden door deze onderdelen in staat geteld om de beoogde leerresultaten te behalen. Studenten van de associate degree opleidingen Accountancy en Commerciële economie kunnen ook zonder extra schakelprogramma doorstromen naar de verwachte bacheloropleiding.

Engelstalige naamgeving

De opleidingen Accountancy, Finance & Control en Finance, Tax and Advice hanteren een Engelstalige opleidingsnaam. De opleidingen volgen de Engelstalige naam vanwege de landelijke afspraken over het naamgebruik van deze opleidingen. Doordat de financiële sector erg internationaal gericht is heeft het landelijk overleg gekozen om de Engelstalige naam te hanteren. Het panel vindt deze redenatie passend.

Weging en Oordeel

hbo-bachelor Communicatie:	Voldoet
associate degree Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Accountancy:	Voldoet

hbo-bachelor Finance & Control:	Voldoet
hbo-bachelor Finance, Tax and Advice:	Voldoet
hbo-bachelor Bedrijfskunde:	Voldoet
associate degree Commerciële Economie:	Voldoet
hbo-bachelor Commerciële Economie:	Voldoet

In de propedeutische fase van de bacheloropleiding werkt de student aan twee Eenheden van Leeruitkomsten (EvL's). De postpropedeutische fase bestaat bij een bacheloropleiding uit zes EvL's. De Ad-opleidingen kennen geen (post)propedeutische. De Ad-opleidingen bestaan uit vier EvL's. Elke EvL heeft een omvang van 30 EC. De leeruitkomsten zijn opgenomen in de OER en daardoor voor de studenten toegankelijk. Binnen een EvL zijn meerdere leeruitkomsten opgenomen. Aan een EvL zijn meerdere BoKS-elementen gekoppeld. De leeruitkomsten zijn op een overzichtelijke manier gekoppeld aan leeractiviteiten.

Door het flexibele onderwijsconcept bevordert de onderwijsleeromgeving dat studenten op actieve wijze het eigen leerproces vormgeven (student-centered). Het uitgangspunt bij alle leeractiviteiten is de eigen authentieke werkcontext van de student waaruit de student vraagstukken gebruikt om de EvL aan te tonen. De manier waarop studenten hun EvL's realiseren is vrij. Dit is volgens het panel geheel in lijn met de basisgedachten uit het Experiment Leeruitkomsten. De student bepaalt aan de hand van de gekozen EvL welke kennis en vaardigheden hij nodig heeft om de leeruitkomsten aan te tonen. De student kan gebruik maken van het onderwijsaanbod, zoals online materiaal van BoKS-elementen en thema's, BoKS-bijeenkomsten en themabijeenkomsten, die FPE aanbiedt in de vorm van kennis- en vaardigheidselementen. De opleidingen hebben de relevante BoKS-elementen opgenomen in een BoKS-catalogus van waaruit de student kan kiezen. Het panel constateert dat de studenten zowel kunnen versnellen als vertragen. Het panel vindt de EvL's, kennisdragende BoKS-elementen en Vaardigheidselementen passend voor de verschillende opleidingen. De studenten worden door deze onderdelen in staat gesteld om de beoogde leeruitkomsten te behalen. Studenten hebben de mogelijkheid om eerder verworven leeruitkomsten te valideren. Tijdens het startgesprek van iedere EvL bespreekt de tutor de mogelijkheden voor eventuele validatie van onderdelen. Voor validatie draagt de student bewijsmateriaal aan dat de vakexpert en assessor vervolgens beoordeelt.

De opleidingen hebben er voor gekozen om de onderzoekscomponent in elke EvL terug te laten komen. In elke EvL zijn 3 à 4 vragende elementen opgenomen waar de studenten mee aan de slag gaan. Onderzoek bij de opleidingen is praktijkgericht.

Iedere student krijgt bij de start van de opleiding een studiecoach toegewezen die de student begeleidt, adviseert en ondersteunt gedurende de hele opleiding bij de keuze voor een EvL, BoKS-elementen en thema. In de uitvoering van de leeractiviteiten wordt de student begeleid door een tutor. De tutor is ook inhoudsdeskundig docent van de opleiding. Aan de start van iedere EvL stelt de opleiding een onderwijsvereenkomst op met de student.

Bij het onderwijs en de begeleiding van de studenten in de opleidingen binnen het Experiment Leeruitkomsten zetten de opleidingen de docenten in van de reguliere opleidingen. Het nieuwe onderwijs vraagt om een andere didactiek dan de reguliere opleiding. De opleidingen laten de eigen docenten professionaliseren door middel van trainingen en opleidingen en vooral ook learning on-the-job. Het panel stelt vast dat er vanuit Fontys Pro Economie (FPE) ruim voldoende mogelijkheden beschikbaar worden gesteld om didactisch bij te scholen. Gedurende de studie hebben de studenten toegang tot de online leeromgeving. In de online leeromgeving kan de student zich plaats- en tijdsafhankelijk inlezen in leerstof, casuïstiek oefenen, kennisclips bekijken en bijbehorende vragen beantwoorden, proeftoetsen maken en zich voorbereiden op de bijeenkomsten. Binnen de online leeromgeving zijn tools als Projectcampus en MijnPortfolio beschikbaar. Voor de studenten FPE is er ook een fysieke leeromgeving 'het werkplein' ingericht op de Fontys campus Eindhoven.

De opleidingen Accountancy, Finance & Control en Finance, Tax and Advice voeren een Engelstalige opleidingsnaam. Het panel vindt de redentatie van de benamingen van de opleidingen passend.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De opleiding hanteert een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. De opleiding hanteert een heldere procedure voor toetsing, waarop de examinatoren zijn voorbereid. De examencommissie heeft daarbij een uitgesproken, proactieve rol. Zij hanteert een adequate methode om te borgen dat leeruitkomsten door individuele studenten worden gerealiseerd en dat examinatoren voldoen aan de vereiste kwalificaties om de leeruitkomsten op een eenduidige wijze te toetsen en beoordelen.

Bevindingen

Inrichting toetsstelsel

FPE heeft een eigen toetsbeleid vormgegeven waarin de visie op toetsen is beschreven. Als basis voor dit toetsbeleid gebruikt FPE de beleidskaders van flexibilisering van Fontys. In het FPE Toetsbeleid zijn de visie, uitgangspunten en richtlijnen vanuit Fontys voor de toetsing van flexibel onderwijs beschreven. Daarnaast zijn de daarvan afgeleide beleidsregels voor FPE beschreven, gevolgd door een beschrijving van de toetskwaliteit.

De visie van Fontys op het flexibel opleiden van professionals, het verweven van leer- en werkprocessen en het erkennen van verschillende soorten leerervaringen is doorgevoerd in de toetsing. De student krijgt bij de opleidingen de vrijheid om zelf meervoudig en meervormig bewijs uit verschillende contexten (zoals de hogeschool of de werkplek van de student) aan te dragen als bewijsvoering dat de student de leeruitkomsten beheerst. Hiermee creëren de opleidingen leerwegaafhankelijke toetsing.

De generieke hbo-skills worden op het moment getoetst dat deze aan bod komen in de betreffende gekoppelde EvL. Dit kan betekenen dat onderzoeksvaardigheden vrij vroeg in het traject op eindniveau worden afgetoetst, dat is al mogelijk in EvL nummer 3. Het panel snapt, ook gelet op de fase waarin de opleidingen zitten, de keuze om de generieke hbo-skills te koppelen aan de betreffende EvL. Voor de toekomst zou het panel de opleidingen willen laten heroverwegen of het praktischer is om aan het einde van de opleiding een toetsmoment te creëren voor de toetsing van de generieke hbo-skills.

Binnen de opleidingen worden meerdere soorten toetsing gebruikt. De toetsing is vastgelegd in een toetsprogramma. Iedere EvL wordt beoordeeld door middel van een portfolioassessment en toetsing van de onderliggende kennis- en vaardigheden via BoKS-toetsen. De gehanteerde methoden en instrumenten zijn volgens het panel geschikt voor leerwegaafhankelijk toetsen en beoordelen. Voor voldoende beoordeling van een EvL en toekenning van studiepunten (30 EC), dient de student alle leeruitkomsten behorende bij een EvL, inclusief de onderliggende kennis en vaardigheden van de relevante BoKS, aan te kunnen tonen. Het panel stelt vast dat de opleidingen een passende vorm van toetsing van de leeruitkomsten hanteren.

Iedere student sluit zijn EvL af met een portfolio om recht te kunnen doen aan individuele leeropbrengsten. Een student kan zich gedurende het studiejaar op ieder moment inschrijven voor een EvL-assessment. In dit portfolio beschrijft de student zowel eerdere als nieuwe leerresultaten en onderbouwt met bewijzen dat hij de bij de EvL behorende leeruitkomsten beheerst. In de propedeuse bestaat dit assessment uit een desk-assessment welke schriftelijk wordt verantwoord vanwege het beschrijvende karakter van de leeruitkomsten uit de propedeuse EvL's. In de postpropedeuse bestaat dit assessment uit een integraal portfolio-

assessment met een criteriumgericht interview. Een student heeft twee kansen (regulier en herkansing) gedurende een studiejaar voor een assessment van een EvL.

De onderliggende kennis- en vaardigheden die nodig zijn voor het realiseren van de EvL worden separaat getoetst. De student mag hiervoor gebruik maken van aangeboden toetsen of op andere wijze de beheersing van deze onderliggende kennis en vaardigheden aantonen in het portfolio. Het panel geeft het advies te onderzoeken of dit flexibeler ingericht kan worden bijvoorbeeld samen met het herformuleren van de EvL's en de BoKS-elementen.

Voor de kennis- en vaardigheidselementen worden toetsvormen gebruikt als een schriftelijke casustoets en een schriftelijke opdracht. De beoordeling van schriftelijke opdrachten gebeurt aan de hand van een rubric.

In één semester zijn er twee momenten waarop de studenten de schriftelijke toetsen kunnen maken. Hiermee kan de student een persoonlijk toetsrooster samenstellen waarmee hij zelf de regie kan nemen bij de toetsing van het eigen leerproces.

Aan het begin van ieder semester is voor de studenten in de digitale leeromgeving informatie inzichtelijk over de toetsvorm, toetsduur, inschrijving voor toetsen, validatiemogelijkheden en in het geval van opdrachten de rubric. Alle opgestelde toetsen worden gecontroleerd op aspecten of de toets aansluit bij de leerdoelen, of toetsvragen stellend en eenduidig geformuleerd zijn en of de toetslengte reëel is, door een collega docent die daarbij gebruik maakt van het tegenleesformulier. Hiermee borgen de opleidingen het vier-ogenprincipe bij het opstellen van de toets. Het panel stelt vast dat de opleidingen bij de toetsing gebruik maken van de uitgangspunten van de hogeschoolbrede visie op flexibel onderwijs. Toetsing sluit aan bij het leerwegaafhankelijk karakter van het experiment leeruitkomsten en ondersteunt de studenten bij het eigen leerproces.

Het panel merkt dat de opleidingen zelf constateren dat de weging tussen BoKS-toetsen en het toetsen van de EvL anders kan worden ingericht. Het panel snapt dat de opleidingen veiligheid in de BoKS-toetsen zochten en ziet binnen de opleidingen een groeiende ambitie om dit evenwicht anders vorm te geven en het toetsen van de EvL meer leidend te maken. Het panel vraagt de opleidingen deze ontwikkeling door te zetten om daarmee optimaal te profiteren van de voordelen die het experiment biedt en daarmee het toetsen van de EvL meer leidend te maken ten opzichte van de BoKS-toetsen. Dit vraagt om een verrijking van de portfolio's op het gebied van de door de student gebruikte kennis en vaardigheden bij het realiseren van de leeruitkomsten.

Borging van de toetskwaliteit

Op hogeschoolniveau is er een centrale examencommissie voor alle opleidingen van FHEC. De examencommissie van FPE is een beleidskamer. In de examencommissie van FPE zit ook een extern lid dat niet verbonden is aan FHEC. Op verschillende manieren borgt de examencommissie de kwaliteit van de toetsing van de betrokken opleidingen. Allereerst benoemt de examencommissie de examinatoren. Aan de examinator en assessoren zijn vooraf eisen opgesteld. Daarnaast ziet de examencommissie toe op de regelgeving van de toetscyclus en bewaakt zij de juiste uitvoering van deze cyclus door middel van evaluaties.

Het panel constateert dat de examencommissie een permanente dialoog voert met de opleidingen over ontwikkel- en verbeterpunten als het gaat om kwaliteit van regelgeving, kwaliteit van uitvoering en de beoordeling van de doorontwikkeling vanuit het perspectief van borging kwaliteit examinering. Hiermee vervult de examencommissie volgens het panel een uitgesproken actieve rol.

Het steekproefgewijs beoordelen van de kwaliteit van de toetsen zal de examencommissie delegeren aan de toetscommissie. Deze toetscommissie is in februari 2020 geïnstalleerd en zal zich gaan toespitsen op het monitoren of de uitvoering gebeurt volgens procedures, monitoring

van de kwaliteit van toetsing die het oplevert en eventuele doorontwikkeling van het toetsbeleid. Op dit moment wordt een werkwijze opgezet en heeft een eerste screening plaatsgevonden van toetsen.

Als vervanging van de functie van de Opleidingscommissie is er een Adviescommissie ingesteld voor alle opleidingen van FPE. Het panel constateert dat FPE de Adviescommissie duidelijk in stelling heeft gebracht en de Opleidingscommissie adviseert. Zowel docenten als studenten hebben zitting in deze commissie. De studenten die zitting hebben, bevestigen aan het panel dat relevante vraagstukken worden besproken. FPE neemt de signalen uit de Adviescommissie serieus en pakt deze signalen actief op. Het panel vindt het inrichten van de Adviescommissie een mooie meerwaarde.

Beoordeling eerder verworven competenties

De student kan voor de BoKS-elementen eerder verworven kennis en vaardigheden inbrengen en deze laten valideren. Het valideren gebeurt door twee vakexperts. Onderwijs & Didactiek heeft hiervoor een validatieformulier ontwikkeld. De student dient eerst zelf een verantwoording te geven op basis waarvan de student overtuigd is dat hij de kennis en vaardigheden al beheerst. Daarna vindt een toetsing plaats op basis van de VRAAK-criteria (Variatie, relevantie, actualiteit, authenticiteit en kwantiteit). Vervolgens beoordeelt de vakexpert op onderwerpen als leerdoelen, zelfstandigheid en complexiteit. Het panel vindt de aanpak van validatie voldoende uitgewerkt.

Beoordeling Eenheid van Leeruitkomsten

Direct na het behalen van de eerste twee EvL's, start de student met het opbouwen van het eindniveau. Iedere postpropedeutische EvL behelst het eindniveau voor een bepaald taakgebied binnen de opleiding. Met de EvL sluiten de opleidingen aan bij het principe van de professionele ontwikkeling van de student als reflective practitioner.

In het portfolio werken de studenten aan één of meerdere leeruitkomsten gerelateerd aan het taakgebied dat in de EvL centraal staat. In handleidingen voor studenten en voor assessoren is uitgelegd hoe het assessment wordt uitgevoerd en is door middel van rubrics duidelijk gemaakt waarop de leeruitkomsten worden beoordeeld.

De leeruitkomsten die onderdeel zijn van een EvL worden in het assessment beoordeeld door twee assessoren (vierogenprincipe) waarvan beide opleidingsexperts zijn en minimaal één van de twee assessoren geen tutor is geweest van de betreffende student. Geen van beiden is de studietoetscoach van de student. Per EvL worden de assessoren aangewezen op basis van de inhoudelijke deskundigheid.

De assessoren beoordelen eerst het schriftelijke portfolio. De twee assessoren beoordelen de EvL onafhankelijk van elkaar waarna de twee assessoren de beoordeling met elkaar vergelijken om daarna tot een gezamenlijke beoordeling te komen. De gevraagde leeruitkomsten zijn geoperationaliseerd in beoordelingscriteria in een rubric, die de assessoren gebruiken bij de beoordeling.

Tijdens een mondeling assessment, in de vorm van een criterium gericht interview, bevragen de assessoren de student over het portfolio. Bijvoorbeeld: een student Finance, Tax and Advice kan in het assessment bevraagd worden over zijn ervaring en groei als financieel adviseur in het voeren van lastige klantgesprekken en gevraagd worden daarop te reflecteren. Assessoren volgen de STARR-methodiek als het gaat om de bevraging van de student.

Om de kwaliteit van de beoordelingen te borgen organiseren de opleidingen kalibratiesessies waarbij de assessoren geselecteerde studentenportfolio's bespreken aan de hand van de leeruitkomsten en de rubric. Een van de onderwerpen is bijvoorbeeld de hoeveelheid en de

aard van feedback die een student ontvangt. De bevindingen van deze sessie zijn vervolgens weer besproken in de toetscommissie die tot aanbevelingen hebben geleid.

Voordat assessoren starten dienen zij een training te volgen waarbij het gehele assessmentproces wordt besproken zoals het beoordelen van deskportfolio, invullen van een rubric, afstemmen met collega-assessor, voorbereiden van een CGI, het voeren van een CGI en komen tot een eindbeoordeling. Het panel stelt vast dat de opleidingen een heldere procedure hanteren voor toetsing en dat door het aanbieden van de training en kalibratiesessies de examinatoren voldoende worden voorbereid op het werk als assessor.

Kwaliteit toetsen

Het auditpanel heeft meerdere schriftelijke- en vaardigheidstoetsen uit meerdere fases van alle opleidingen ingezien en oordeelt dat de kwaliteit van deze toetsen voldoende reikwijdte en diepgang heeft, gelet op de respectieve leerdoelen. Het panel constateert dat de toetsen de studenten ondersteunen bij het eigen leerproces.

Weging en Oordeel

hbo-bachelor Communicatie:	Voldoet
associate degree Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Finance & Control:	Voldoet
hbo-bachelor Finance, Tax and Advice:	Voldoet
hbo-bachelor Bedrijfskunde:	Voldoet
associate degree Commerciële Economie:	Voldoet
hbo-bachelor Commerciële Economie:	Voldoet

Het panel oordeelt dat toetsing op een valide, betrouwbare, transparante en voldoende onafhankelijke manier gebeurt. FPE heeft een eigen toetsbeleid vormgegeven waarin de visie op toetsen is beschreven. Het toetsbeleid sluit aan bij de uitgangspunten van het onderwijsconcept en de uitgangspunten van flexibilisering.

Het panel constateert dat de opleidingen gebruik maken van verschillende soorten toetsen. Doordat de toetsing leerwegonafhankelijk is en de student door middel van een portfolio met één of meerdere beroepsproducten de leeruitkomsten aantoont, geeft dit de studenten ondersteuning bij het eigen leerproces en individuele leeropbrengsten. Toetsing van de onderliggende kennis- en vaardigheden gebeurt via BoKS-toetsen. De studenten geven aan dat helder is waarop zij getoetst worden.

Op hogeschoolniveau is er een centrale examencommissie voor alle opleidingen van FHEC. De examencommissie van FPE is een beleidskamer. De examencommissie heeft een actieve rol. De examencommissie heeft het controleren van de kwaliteit van de toetsen gemandateerd aan de toetscommissie. De kwaliteit van de tentaminering en examinering zijn volgens het panel voldoende gewaarborgd. Het panel constateert dat de examencommissie een permanente dialoog voert met de opleidingen over ontwikkel- en verbeterpunten als het gaat om kwaliteit van regelgeving, kwaliteit van uitvoering en de beoordeling van de doorontwikkeling vanuit het perspectief van borging kwaliteit examinering. Aan FPE is een Adviescommissie verbonden waarin zowel docenten als studenten zitting hebben. De Adviescommissie geeft advies aan de formele opleidingscommissie voor wat betreft deeltijdgebonden onderwerpen. De Adviescommissie zit goed in de rol. Acties van de Adviescommissie zijn voor het panel waarneembaar en het panel vindt het instellen van de Adviescommissie een mooie meerwaarde.

In het portfolio werken de studenten één of meerdere leeruitkomsten uit gerelateerd aan het taakgebied dat in de EvL centraal staat. De leeruitkomsten die onderdeel zijn van een EvL worden in het assessment beoordeeld door twee onafhankelijke assessoren (vierogenprincipe)

aan de hand van een rubric. De assessoren beoordelen eerst het schriftelijke portfolio. Tijdens een mondeling assessment bevragen de assessoren de student over het portfolio. Om de betrouwbaarheid van de beoordeling te borgen organiseren de opleidingen kalibratiesessies waarbij de assessoren geselecteerde studentenportfolio's bespreken aan de hand van de leeruitkomsten en de rubric.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting algemeen beoordelingskader NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Aanvullende toelichting voor het experiment leeruitkomsten: De toetsen en eindwerken dragen aantoonbaar bij aan het behalen van de leeruitkomsten.

Bevindingen

Afstudeerniveau

De student bouwt in de postpropedeutische fase het eindniveau op door de EvL's te stapelen. De volgorde daarvan bepaalt de student zelf, geadviseerd door de studietoelichting. De beheersing van de leerresultaten worden geleidelijk zichtbaar en aangetoond middels deelpartijen per EvL. Er is geen enkel 'eindwerk' aan te wijzen waarin alle eindkwalificaties zichtbaar worden, er is een keten van serieel geschakelde werken die eindniveau dienen aan te tonen. De generieke competenties worden in de EvL afgetoetst op het moment dat deze relevant zijn voor de EvL.

Het panel bekeek per opleiding producten van leeruitkomsten, de EvL's. De Ad-opleiding Commerciële Economie heeft één afgestudeerde. De overige opleidingen hebben nog geen afgestudeerden. Het panel heeft een selectie beoordeeld van EvL's over alle opleidingen.

Voor de Ad-opleiding en bacheloropleiding Accountancy heeft het panel drie EvL's beoordeeld, voor Ad-opleiding en bacheloropleiding Commerciële Economie heeft het panel zes EvL's beoordeeld (inclusief EvL's van de inmiddels afgestudeerde Ad-student), voor de bacheloropleiding Bedrijfskunde, Communicatie en Finance & Control heeft het panel vier EvL's beoordeeld per opleiding en voor de bacheloropleiding Finance, Taks & Advice heeft het panel vijf EvL's beoordeeld. De EvL's zijn zowel van de propedeutische fase als de postpropedeutische fase. Een deel van de bestudeerde EvL's is nog gemaakt volgens het oude principe van thematische EvL's.

hbo-bachelor Communicatie

Bij de bachelor Communicatie zijn nog geen afgestudeerden. De opleiding hanteert een helder beoordelingskader wat goed te herleiden is naar de landelijke eindkwalificaties. De beoordeling van het panel is conform de uitkomsten van de assessoren. De EvL's zijn van het niveau dat van een bachelor verwacht mag worden. Het panel heeft een aantal aandachtspunten wat opviel tijdens het bestuderen bij de EvL's. Uit de EvL's blijkt dat het toepassen van theorie soms lastig is als de student de opdracht maakt in een kleine organisatie. De assessoren hebben volgens het panel terecht kritiek op spelling en grammatica. Taalgebruik is momenteel geen beoordelingscriterium. Het panel adviseert de opleiding na te denken om taalgebruik als voorwaardelijk beoordelingscriterium in te stellen.

Gelet op dat het beoordelingskader goed te herleiden is naar de eindkwalificaties, de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel en de EvL's van het niveau zijn dat van een bachelor verwacht mag worden, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

associate degree en hbo-bachelor Accountancy

Het panel stelt vast dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel. Het gerealiseerde niveau van de EvL's is voldoende. De CEA-eindtermen kwamen bij de thematische EvL's minder nadrukkelijk naar voren. Het panel heeft geconstateerd dat de CEA-eindtermen in de opleidings specifieke EvL's nadrukkelijk aan bod komen. Een aandachtspunt is de schrijfvaardigheid van de studenten binnen de aangetoonde EvL's.

Gelet op dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel en de EvL's van het niveau zijn dat van een associate degree dan wel bachelor verwacht mag worden, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

hbo-bachelor Finance & Control

Bij de bachelor Finance & Control zijn nog geen afgestudeerden. De beoordeling van het panel is conform de uitkomsten van de assessoren. De EvL's zijn interessante proeven van bekwaamheid en van het niveau dat van een bachelor verwacht mag worden. Het panel stelt vast dat de beoordelingen voldoende tot goed zijn. De studenten zijn in staat om in hun eigen werkomgeving voldoende waar te nemen, uit te zoomen en dit te vertalen in een leesbaar rapport waarin de koppeling met de leeruitkomsten terugkomt. Wat het panel opviel was dat studenten de toepassing van onderzoeksmethoden nog verder kunnen versterken.

Gelet op dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel en de EvL's van het niveau zijn dat van een bachelor verwacht mag worden, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

hbo-bachelor Finance, Tax and Advice

De beoordeling van de assessoren is navolgbaar en in lijn met de beoordeling door het panel. Het niveau van de EvL's is van voldoende niveau. Het panel stelt vast dat de studenten verschillende modellen gebruiken en methodologisch onderzoeksvragen opstellen maar ziet ruimte voor meer aandacht voor deze twee onderdelen. Taalniveau en rapportagevaardigheden behoeven nog aandacht.

Gelet op dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel en de EvL's van het niveau zijn dat van een bachelor verwacht mag worden, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

hbo-bachelor Bedrijfskunde

De beoordeling van de assessoren is navolgbaar en in lijn met de beoordeling door het panel. De onderbouwing van de beoordeling van de EvL met gebruik van de rubrics was bij één van de bestudeerde EvL's een aandachtspunt. Het niveau van de EvL's is van voldoende niveau.

Het panel heeft hele goede EvL's gezien evenals EvL's van mindere kwaliteit. Deze verschillen kwamen volgens het panel ook goed terug in de gegeven beoordeling. Het panel wil de opleiding meegeven om de studenten te stimuleren om gebruik te maken van afwisselende vormen van bewijsmateriaal. Een aantal onderwerpen leent zich hier goed voor.

Gelet op dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel en de EvL's van het niveau zijn dat van een bachelor verwacht mag worden, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

associate degree en hbo-bachelor Commerciële Economie

Het panel stelt vast dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel. Het niveau van de EvL's is van voldoende niveau. De verslagen zijn qua opbouw en vormgeving netjes verzorgd. De vraagstukken van de studenten zijn relevant en interessant. Het panel concludeert dat de EvL's van een aantal studenten qua onderzoek methodologisch verbetering behoeften. Ook trof het panel verschillen in beoordelingsformulieren en mate waarin beoordeling onderbouwd wordt.

Gelet op dat de beoordeling in lijn is met de beoordeling van het panel en de EvL's van het niveau zijn dat van een associate degree dan wel bachelor verwacht mag worden, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

Algeheel oordeel

Het panel concludeert dat het gerealiseerd niveau van de bestudeerde werken ligt op het niveau dat van een associate degree of hbo-bachelor verwacht mag worden. De beoordeling door de examinatoren c.q. assessoren ligt in lijn met de beoordeling van het panel. Daarnaast zijn bijna alle voltijdvarianten recent zijn gevisiteerd. De panels kwamen over de gehele breedte tot een voldoende voor het gerealiseerde niveau. Hiermee stelt het panel vast dat het aannemelijk is dat de studenten de beoogde leerresultaten op een adequate wijze gaan realiseren.

Functioneren in de praktijk

Tijdens de opleidingsmarkt heeft het panel online met zowel docenten, studenten en vertegenwoordigers van het werkveld gesproken. De vertegenwoordigers van het werkveld zijn tevreden over het niveau van de studenten. Zij zien de studenten persoonlijk groeien gedurende de opleidingen. De werkgevers vinden het een voordeel dat de studenten een persoonlijke groei kunnen maken en ondertussen een bijdrage kunnen leveren aan het bedrijf. Het werkveld van alle opleidingen is tevreden over de kwaliteit van de studenten. Het panel constateert dat de studenten goed functioneren in de praktijk en dat het werkveld tevreden is over de studenten.

Weging en Oordeel

hbo-bachelor Communicatie:	Voldoet
associate degree Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Accountancy:	Voldoet
hbo-bachelor Finance & Control:	Voldoet
hbo-bachelor Finance, Tax and Advice:	Voldoet
hbo-bachelor Bedrijfskunde:	Voldoet
associate degree Commerciële Economie:	Voldoet
hbo-bachelor Commerciële Economie:	Voldoet

Het panel vindt het aannemelijk dat de opleidingen de beoogde leerresultaten gaan realiseren. Het werkveld van alle opleidingen is tevreden over de kwaliteit van de studenten.

De beoordeelde portfolio's van de EvL's zijn volgens het panel van het niveau dat van een associate degree of hbo-bachelor verwacht mag worden. Het panel heeft tussenproducten bekeken omdat er immers nog geen studenten alle EvL's hebben afgerond. De EvL's sluiten aan bij de beoogde leerresultaten en zijn passend bij het domein.

Gelet op het feit dat de beoordeling van de examinatoren c.q. assessoren in lijn is met de beoordeling van het panel, de EvL's van het niveau zijn dat van een associate degree of bachelor verwacht mag worden en bijna alle voltijdvarianten recent zijn gevisiteerd en de betreffende panels tot een voldoende kwamen op het gerealiseerde niveau, komt het panel tot het oordeel dat het realistisch is dat de studenten de beoogde leerresultaten gaan behalen.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het panel heeft acht opleidingen aangetroffen waar de afgelopen jaren veel werk is verzet bij het uitrollen en ontwikkelen van flexibele deeltijdopleidingen. Het panel ziet dat er een gedegen basis staat en dat de opleidingen een aantal belangrijke goede keuzes hebben gemaakt. Studenten kunnen in volle glorie onderwijs genieten waarin het leren en de eigen werkplek stevig in elkaar verweven zitten.

Het panel ziet ook in dat dat de praktijk weerbarstiger is dan dat het lijkt op papier. Doch constateert dat ook het management en de docenten zich hiervan bewust zijn. FPE kent een open kwaliteitscultuur waarin middels evaluatie, reflectie en een dialoog met studenten duidelijk wordt welke zaken om doorontwikkeling vragen.

Voor de komende periode ziet het panel een aantal belangrijke uitdagingen zoals het afronden van de vorming van opleidingsspecifieke EvL's, de verhouding bepalen tussen EvL en BoKS-elementen en de keuze van het moment van toetsing van de generieke hbo-skills. Het panel heeft er echter alle vertrouwen in dat de opleidingen de juiste keuzes kunnen maken om de ambitie van flexibel deeltijdonderwijs te realiseren.

Het panel heeft veel waardering voor de aanpak van de opleidingen bij het ontwikkelen en uitvoeren van het onderwijs. Op basis van de beslisregels komt het panel tot het eindoordeel 'voldoet'.

6. AANBEVELINGEN

Het panel komt tot de volgende aanbevelingen:

- De opleidingen willen de opleidingsspecifieke EvL's dit studiejaar door het werkveld laten valideren. Het panel doet de aanbeveling deze validatie uit te voeren (standaard 1).
- FPE heeft een werkgroep ingericht op de herpositionering van de EvL. Het doel is om te onderzoeken hoe men BoKS-elementen voortaan middels een EvL assessment aan kan tonen waardoor de BoKS-toetsen ook een andere betekenis krijgen. Het panel vraagt de opleidingen deze ontwikkeling door te zetten om daarmee optimaal te profiteren van de voordelen die het experiment biedt en daarmee het beoordelen van de EvL meer leidend te maken ten opzichte van de BoKS-toetsen. Dit vraagt om een verrijking van de portfolio's op het gebied van de door de student gebruikte kennis en vaardigheden bij het realiseren van de leeruitkomsten (standaard 2 en 3).
- Het panel adviseert om de EvL meer centraal te stellen in plaats van de bijbehorende BoKS-elementen, daarmee worden de BoKS-elementen minder leidend (standaard 3).
- Voor de toekomst zou het panel de opleidingen willen laten heroverwegen of het praktischer is om aan het einde van de opleiding een toetsmoment te creëren voor de toetsing van de generieke hbo-skills (standaard 3).

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Bedrijfskunde	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Commerciële Economie	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen associate degree Commerciële Economie	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Communicatie	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Finance & Control	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Accountancy	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen associate degree Accountancy	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

Scoretabel paneloordelen hbo-bachelor Finance, Tax & Advice	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Voldoet
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Voldoet
Standaard 3. Toetsing	Voldoet
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II   Opleidingsprogramma's

hbo-bachelor Communicatie

Bij de bachelor Communicatie gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Context en strategieontwikkeling en adviseren Corporate Communicatie, Context en strategieontwikkeling en advisering Marketing Communicatie, Doelgroep & gedrag analyseren en onderzoek, Concept en creatie, Planning en organisatie en Verbinden, begeleiden en overtuigen.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Communicatie- en Mediatheorie, Consumentenpsychologie, Corporate Communicatie inside-out, Corporate Communicatie outside-in, Integraal veranderen, Interculturele communicatie, Klantwaarde creëren & uitwerken, Marketingcommunicatie, New business models, Online marketing, Organiseren in netwerken, Positionering & branding, Projectmanagement, Regionale economie, Strategische keuze- en waardemodellen en Van data naar informatie.

Vaardigheidselementen zijn Professioneel schrijven, Effectief adviseren, Integriteit en professionaliteit, Kwalitatief onderzoeken en analyseren, Kwantitatief onderzoeken en analyseren, Leiderschap, gezag en macht, Overtuigend spreken en Professioneel Engels.

associate degree Accountancy

De associate degree Accountancy volgt een deel van het programma van de bacheloropleiding.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Bedrijfsadministratie Productie, Beginselen Audit & Assurance, Beginselen ICAIS, Computerboekhouden, Management Accounting, Management Control, Management Dashboard , Rekenkunde & investeringsselectie en Strategische keuze- en waardemodellen.

Vaardigheidselementen zijn Effectief adviseren, Kwantitatief onderzoeken en analyseren en Leiderschap, gezag en macht.

hbo-bachelor Accountancy

Bij Accountancy is het een vast programma dat de studenten dienen te doorlopen. Gelet op de CEA-eindtermen kunnen studenten bij de bachelor Accountancy niet kiezen tussen BoKS-elementen. Bij de bachelor Accountancy gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Jaarafsluiting, controle en verbetering, Planning & control cyclus, Bedrijfswaardering en overname, Risk control framework, Compliance en verslaggeving en Controle van de jaarrekening.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Advisering ICAIS, Algemene Economie Treasury, Audit en Assurance, Bedrijfsadministratie Consolidatie, Bedrijfsadministratie Productie, Beginselen Audit & Assurance, Beginselen ICAIS, Betrouwbaarheidstypologie ICAIS, Computerboekhouden, Enterprise Resource Planning ERP, Externe verslaggeving, Financieel Management, Financiering, Fiscale advisering, Informatiemanagement, IT Accountancy, proces mining, Management Accounting, Management Control, Management Dashboard, Ondernemingsrecht, Operational auditing, Procestypologie ICAIS, Rekenkunde & investeringsselectie, Statistiek, Strategische keuze- en waardemodellen en Vennootschapbelasting.

Vaardigheidselementen zijn Effectief adviseren, Integriteit en professionaliteit, Kwalitatief onderzoeken en analyseren, Kwantitatief onderzoeken en analyseren en Leiderschap, gezag en macht.

hbo-bachelor Finance & Control

Bij de bachelor Finance & Control gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Jaarafsluiting, controle en verbetering, Planning & control cyclus, Bedrijfswaardering en

overname, Risk control framework, Complexe geconsolideerde jaarrekening en Optimaliseren van informatievoorziening en bedrijfsprocessen.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Algemene Economie Treasury, Bedrijfsadministratie Consolidatie, Bedrijfsadministratie Productie, Beginselen Audit & Assurance, Beginselen ICAIS, Betrouwbaarheidstypologie ICAIS, Business Intelligence, Computerboekhouden, Data Analyse, Enterprise Resource Planning ERP, Externe verslaggeving, Financieel Management, Financiering, Informatiemanagement, Integraal veranderen, IT Accountancy, proces mining, Management Accounting, Management Control, Management Dashboard, Ondernemingsrecht, Operational Auditing, Operations Management, Procestypologie ICAIS, Rekenkunde & investeringsselectie, Statistiek, Strategische keuze- en waardemodellen en Vennootschapbelasting.

Vaardigheidselementen zijn Effectief adviseren, Integriteit en professionaliteit, Kwalitatief onderzoeken en analyseren, Kwantitatief onderzoeken en analyseren en Leiderschap, gezag en macht.

hbo-bachelor Finance, Tax and Advice

Bij de bachelor Finance, Tax & Advice gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Inventariseren en analyseren, Belangrijke gebeurtenissen, Adviseren, Adviseren bij uitdagende situaties, Adviseren bij complexe vraagstukken en Advies op basis van verdieping in een omgevingsontwikkeling.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Bedrijfswaardering, Belastingheffing IB ondernemer, Beleggen, Fiscaal boekhouden/consolideren, IB DGA, Nalatensplaning, Inkomensplaning, Loonbelasting & Arbeidsrecht, Staking IB onderneming, Vennootschapbelasting en Zakelijke kredietverlening.

Vaardigheidselementen zijn Professioneel schrijven, Effectief adviseren, Integriteit en professionaliteit en Leiderschap, gezag en macht.

hbo-bachelor Bedrijfskunde

Bij de bachelor Bedrijfskunde gaat de student vervolgens aan de slag met Strategy Deployment A en B, Value Chain Optimalisatie, Verandermanagement, Business Model innovatie en Toegepast bedrijfskundig onderzoek.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Budgetteren & Calculeren, Consumentenpsychologie, Forecasting, inventory & capacity management, HRM & arbeidsrecht, Integraal veranderen, Investeren, Klantwaarde creëren & uitwerken, Management dashboard, New business models, Organiseren in netwerken, Positionering & branding, Projectmanagement, Rechtsmatige samenwerkingsverbanden, Regionale economie, Strategische keuze- en waardemodellen, Supply chain management, Van data naar informatie, Verbintenissen & eigendomsrecht.

Vaardigheidselementen zijn Professioneel schrijven, Effectief adviseren, Integriteit en professionaliteit, Kwalitatief en kwantitatief onderzoek, Leiderschap, gezag en macht, Overtuigend spreken en Professioneel Engels.

associate degree Commerciële Economie

De associate degree volgt een deel van het programma van de bacheloropleiding.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Consumentenpsychologie, Integraal veranderen, Klantwaarde creëren & uitwerken, Marketingcommunicatie, Online marketing, Positionering & branding, Projectmanagement en Sales & accountmanagement.

Vaardigheidselementen zijn Professioneel schrijven, Effectief adviseren, Kwalitatief en kwantitatief onderzoek en Overtuigend spreken.

hbo-bachelor Commerciële Economie

Bij de bachelor Commerciële economie gaat de student vervolgens aan de slag met de EvL's Opzetten en realiseren van marketingactiviteiten, Opzetten en realiseren van salesactiviteiten, Koers bepalen in een commerciële context, Waardecreatie in een commerciële context, Business development: onderscheidende concepten en verdienmodellen ontwikkelen in co-creatie met stakeholders en Realiseren van commerciële producten en diensten.

Kennisdragende BoKS-elementen die daar bij aansluiten zijn Budgetteren & Calculeren, Consumentenpsychologie, Integraal veranderen, Klantwaarde creëren & uitwerken, Management dashboard, Marketingcommunicatie, New business models, Online marketing, Organiseren in netwerken, Positionering & branding, Projectmanagement, Regionale economie, Sales & accountmanagement, Strategische keuze- en waardemodellen, Van data naar informatie en Verbintenissen & eigendomsrecht.

Vaardigheidselementen zijn Professioneel schrijven, Effectief adviseren, Integriteit en professionaliteit, Kwalitatief en kwantitatief onderzoek, Leiderschap, gezag en macht, Overtuigend spreken en Professioneel Engels.

BIJLAGE III   Programma, werkwijze en beslisregels

**Auditprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling² t.b.v. hbo-bacheloropleidingen
Communicatie, Accountancy, Finance & Control, Finance, Tax and Advice,
Commerciële Economie en associate degree opleidingen Accountancy en Commerciële
Economie – Fontys Hogescholen – 29 en 30 oktober 2020**

29 oktober 2020

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)
10.30 uur -10.45 uur	Online inloop & ontvangst auditpanel
10.45 uur -11.30 uur	Vooroverleg auditpanel
11.30 uur -12.30 uur	Opleidingsmanagement <i>Directie, onderwijsmanager FPE, onderwijsmanagers opleidingen</i>
12.30 uur – 13.00 uur	Lunch
13.00 uur – 14.00 uur	Onderwijsaanbod - Begeleiding <i>Begeleidingscoördinator, EvL-coördinator, Instroomcoördinator, Tutoren en Studiecoaches</i>
14:00-14:15	Pauze / intern overleg auditpanel
14.15 uur – 15.15 uur	Onderwijsaanbod – BOKS-elementen <i>Boks-coördinator, Dialooggroep, Vakexperts en Thema-eigenaren, Ontwikkelaars</i>
15.15 uur – 15.30 uur	Pauze / Intern overleg auditpanel
15:30-16:00	Document inzage / intern overleg auditpanel
16.00 uur – 17.00 uur	Toetsing <i>Assessoren, Vakexperts, Toetscommissie, EvL-coördinator, BOKS-coördinator</i>
17.00 uur – 18.00 uur	Diner auditpanel
18.00 uur –20:00uur	Online FPE-markt <i>Beroepenveld, studenten, docenten, leden curriculumcommissie, projectleiders</i>

² In verband met de privacywetgeving zijn in het programma uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

30 oktober 2020

Tijd	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)
08.45 uur - 09.15 uur	Online inloop, ontvangst en vooroverleg panel
09.15 uur - 10.00 uur	Studenten <i>Leden Adviescommissie FPE, overige studenten</i>
10.00 uur - 10.30 uur	Pauze / Intern overleg auditpanel
10.30 uur – 11.15 uur	Examencommissie & Toetscommissie
11.15 uur – 11.45 uur	Pauze/intern overleg auditpanel
11.45 uur – 12.30 uur	Ontwikkeling onderwijsconcept (mogelijkheid tot opleidings specifiek) <i>Projectleider O&D, Coordinator O&D, Curriculumcommissie</i>
12.30 uur – 13.00 uur	Lunch auditpanel
13.00 uur – 13.30 uur	Intern overleg auditpanel en documentinzage
13.30 uur – 13.45 uur	Pending issues
13.45 uur – 14.15 uur	Intern overleg auditpanel
14.15 uur – 14.30 uur	Terugkoppeling <i>Directie, Onderwijsmanager FPE, Onderwijsmanagers opleidingen, team FPE, curriculumcommissie</i>
14.30 uur – 15.00 uur	Pauze auditpanel
15.00 uur – 16.00 uur	Ontwikkelgesprek <i>Directie FHEC, Onderwijsmanager FPE, Coordinator O&C, afvaardiging examencommissie, afvaardiging curriculumcommissie, VZ Adviescommissie</i>

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland' van september 2018 aangevuld met het protocol Experiment Leeruikkomsten. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het auditpanel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het auditpanel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

De secretaris lichtte het auditpanel voorafgaand aan de visitatie uitgebreid voor over het beoordelingskader en de -procedure en over de van hen verwachte attitude voor, tijdens en na de visitatie. Tevens zorgde de secretaris voor een kalibratie van het auditpanel door de

interpretatie van de standaarden, de oordelen en de beslisregels door te nemen. Tijdens het audittraject bewaakte de secretaris de correcte procesgang, zag erop toe dat het oordeel van het auditpanel conform het kader tot stand kwam en ondersteunde het proces van de oordeelsvorming.

Op basis van de door opleidingen geleverde documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de betreffende opleidingen. Voorafgaand aan de digitale vond een voorbereidend intern paneloverleg plaats waarin het auditpanel het informatiedossier en de onderliggende documenten besprak. Bovendien zijn de bevindingen van het auditpanel over de EvL's tijdens het vooroverleg onderling gedeeld.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van de programma's. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleidingen, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'. De visitatie heeft digitale plaatsgevonden via Teams.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditpanel met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Het auditpanel bood studenten, docenten en andere betrokkenen bij de opleidingen die niet waren opgenomen in het programma van de digitale audit, de gelegenheid om zaken onder de aandacht te brengen die zij van belang achten voor de beoordeling. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de betreffende opleidingen de mogelijkheid daartoe tijdig en op correcte wijze bij hen onder de aandacht heeft gebracht en hen heeft geïnformeerd over hoe zij contact konden opnemen met de secretaris van het auditpanel.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'. Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende beoordelingskader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval positief onder voorwaarden indien Standaard 1 voldoet en maximaal twee standaarden een 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel het opleggen van voorwaarden adviseert.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval negatief indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoren
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort
- een of twee standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het auditpanel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- drie of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE IV   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport Fontys Pro Economie
- Kwaliteitsbeleid
- Verantwoordingsdocument EvL's
- Visie en beleid Blended Learning
- Toetsbeleid
- Rapport van de instellingstoets kwaliteitszorg
- Fontys Flexscan
- Groeidocument
- Visie op flex 1.0
- Beleidskader flexibilisering
- Vergelijking leeruitkomsten FPE versus CEA
- Procedure boks-toetsing
- Tegenleesformulier boks-toetsing
- Handleiding valideren
- Valideringsformulier boks
- Studentehandelingen assessment, studiewijzer, valideren
- Tutorhandleiding
- Assessorhandleiding
- Studiecoachhandleiding
- Onderwijsovereenkomsten (deel 1, deel 2 hoofdfase CO, deel 2 P CO EvL 1, deel 2 P CO EvL 2)
- Jaarverslag examencommissie BK, FTA-F, CE, CO, FC, AC en FTA-T
- Notulen adviescommissie (16-12-2019, 08-04-2020, 14-05-2020, 25-06-2020)
- Jaarverslag toetscommissie FPE
- Studentenevaluatie semester 1
- Studentenevaluatie semester 2
- Begeleidingsboom FPE
- Beslisboom en uitwerking scenario's conversie
- Leerarrangementen
- BOKS-catalogus
- OER 2019-2020 Bachelor
- OER 2019-2020 Ad
- Overzicht van het ingezette personeel
  - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Overzichtslijst van alle eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft de volgende eindwerken/c.q. het volgende palet van eindwerken bekeken³:

Ad en B AC	Ad en B CE	B BK	B COM	B F&C	B FTA
8 x	8x	4x	4x	4x	5x

---

³ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de aantallen en varianten vermeld. Namen van de afgestudeerden en studentnummers evenals de titels/nummers van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditpanel.

BIJLAGE V   Panelsamenstelling

Op 16 juni 2020 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de deeltijdopleidingen AD Accountancy, B Accountancy, AD Commerciële Economie, B Commerciële Economie, B Communicatie, B Finance and Control, B Finance Tax and Advice, B Bedrijfskunde van Fontys Hogescholen, onder het nummer 009261. Deze opleiding behoort tot onderstaande visitatiegroep.

Naam visitatiegroep:	009261 Exp Economie Fontys
----------------------	----------------------------

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet. In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit beoordelingsrapport beschreven opleiding.

Naam	Rol	Korte functiebeschrijvingen
drs. F. Vriens	Voorzitter	De heer Vriens is Senior Beleidsadviseur Leer en Innovatiecentrum van Avans Hogeschool. Als project adviseur experiment LU was hij betrokken bij de transitie van alle DT-opleidingen bij Avans. De heer Vriens maakt deel uit van het kernpanel.
A.J. Visscher, MSc	Lid	De heer Visscher is senior hogeschool docent bij de Academie International Business Administration van NHL Stenden. Als teamleider en projectleider is hij verantwoordelijk voor de uitvoering van flexibel onderwijs binnen de academie.
A. Knoop	Lid	De heer Knoop is eigenaar van Knoop Company en werkzaam bij Hogeschool Zuyd, onder andere als ontwerper en ontwikkelaar van de flexibele deeltijdopleidingen Business Studies.
P.J.M. van Exel	Lid	Mevrouw Van Exel is onderwijsmanager aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen voor de deeltijdstudies in het domein Economie, Management en Recht.
drs. J. Oostdijk	Lid	De heer Oostdijk is als hoofd/docent/principal lecturer verbonden aan de opleiding Finance & Control van de Hogeschool Rotterdam. Ook is hij freelance ondernemer bij InGRIP Interim Management en Advies.
H.S. Subelack	Studentlid	De heer Subelack studeert Bedrijfskunde aan de Saxion Parttime School.
ir. M. van Ooijen RC	Referent	De heer Van Ooijen is Registercontroller en als principal consultant werkzaam bij Fagro Consultancy B.V. Bovendien is hij kern/docent Business Control bij de hbo-bacheloropleiding Finance & Control bij Zuyd Hogeschool.
M. Elshof, MA	Referent	Mevrouw Elshof is Researcher & Project leader EPAS (Internationale Accreditatie) HAN University of Applied Sciences, Research group Human Communication Development & Research group International Business Research topics: Internal Communication & Internationalisation of the curriculum.
drs. M. Elsjan	Referent	Mevrouw Elsjan is opleidingsmanager Commerciële Economie van Saxion Hogeschool.
lic. A. Vanmaercke	Referent	Mevrouw Vanmaercke is docent bij Hogeschool Vives, opleidingshoofd Ad, gastdocent in o.a. Frankrijk, Duitsland en Hongarije.
mr. J. Haasjes	Referent	De heer Haasjes is docent belastingrecht en curriculumvoorzitter Fiscaal Recht en Economie aan Saxion Hogeschool.

---

drs. B.R. Reijken (secretaris)	Secretaris	De heer Reijken is adviseur bij Hobéon en getraind door de NVAO in 2016. In het bezit van de Senior Kwalificatie Examinering.
-----------------------------------	------------	---

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl